

Federale Overheidsdienst
Sociale Zekerheid

JAARVERSLAG

VAN DE HOGE RAAD VOOR VRIJWILLIGERS

2009

Voorwoord

Beste Lezer,

Ook in 2009 bleef het vrijwilligerswerk boeiend. In de schoot van de Hoge Raad voor Vrijwilligers werd soms heftig gediscussieerd, zoals over de inname van een standpunt over vrijwilligerswerk en vreemdelingen, en de mogelijke invulling van artikel 12 van de vrijwilligerswet.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft altijd gepleit voor een transparante juridische regelgeving, die geldt voor zoveel mogelijk vrijwilligers, waar ze ook actief zijn. Principeel staat de Hoge Raad voor Vrijwilligers voor een zo ruim mogelijke toegankelijkheid van het vrijwilligerswerk, ook voor vreemdelingen.

Toch schaarde de Hoge Raad voor Vrijwilligers zich niet achter het wetsvoorstel zoals goedgekeurd in de Senaat. Niet om dwars te liggen, wel omdat gevreesd werd en wordt dat het geen vrijwilligersvriendelijke maatregel is. Het standpunt was unaniem. In 2009 is geen wetsverandering gerealiseerd.

Over de noodzaak om artikel 12 van de vrijwilligerswet in te vullen, liepen de meningen iets meer uiteen. Dat belette niet dat de Hoge Raad voor Vrijwilligers een genuanceerd advies afleverde. De opvolging dient in het komende werkjaar te gebeuren.

Het advies 'vrijwilligerswerk en verzekeringen' werd eveneens unaniem goedgekeurd door de leden van de Hoge Raad voor Vrijwilligers. Het advies bevat voorstellen om de zogenaamde gratis collectieve verzekering nog beter te herverdelen. Er werd gepleit voor een betere bescherming van zowel de organisatie die vrijwilligers inschakelt als de vrijwilliger.

In 2009 merkten we dat de dossiers technischer worden, meer deskundigheid vergen om aangepakt te worden. De inzet van de leden, hoe betrokken en dynamisch ook, volstaan hier niet langer. De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft absoluut nood aan meer middelen, om deskundig advies in te winnen, om te zorgen voor een meer efficiënte aanpak van de werking, de bekendmaking van de Hoge Raad voor Vrijwilligers,... De Hoge Raad voor Vrijwilligers moet immers een actief instrument zijn dat constructieve voorstellen kan doen, gebaseerd op kerncijfers en feiten. Een toename van het budget is essentieel.

Ondanks de schaarse middelen, bleef de Hoge Raad voor Vrijwilligers in 2009 niet bij de pakken zitten. Het lijvige activiteitenverslag bewijst dit. De uiteenzetting van professor Verté over tendensen in het vrijwilligerswerk en het mogelijke potentieel aan (oudere) vrijwilligers, was beklijvend en gaf aanleiding tot pittige discussies.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft nood aan academische inbreng. De Hoge Raad voor Vrijwilligers vraagt naar een extensief wetenschappelijk onderzoek over het vrijwilligerswerk in België.

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

De indruk mag echter niet gewekt worden dat de Hoge Raad voor Vrijwilligers voortdurend jammert en klaagt over de beperkte mogelijkheden. De agenda's van de vergaderingen waren goed gevuld, de inbreng van de afzonderlijke leden, uit de drie Gemeenschappen, relevant.

Een belangrijke oppepper voor het vrijwilligerswerk was de aankondiging door de Europese Commissie van de organisatie van een Europees Jaar Vrijwilligerswerk in 2011. Het biedt een perspectief. Het toont aan dat er wel degelijk beleidsaandacht opgewekt kan worden voor het vrijwilligerswerk. De aankondiging van EYV2011 gaf ons de moed om door te gaan, voorbereidingen te treffen voor 2010 en reikhalzend uit te kijken naar 2011.

Eva Hambach
Vice-voorzitter

PS: diegenen onder u die dit verslag in elektronische vorm hebben ontvangen, kunnen, op eenvoudig verzoek, een papieren versie bekomen. Een Franstalige versie is eveneens beschikbaar in papieren of elektronische versie.

Inhoudstafel

Voorwoord

1. Adviezen en aanbevelingen

Voorwoord: invoering van een wetwijziging betreffende de vergoedingen, dit in overeenstemming met het gegeven advies van de HRV in 2008

- 1.1. Advies op het wetsvoorstel n° 4-840/1 vrijwilligerswerk en vreemdelingen (februari 2009 – tekst enkel in het Nederlands beschikbaar)
- 1.2. Advies “Verzekeringen” (maart 2009)
- 1.3. Advies “Vrijwilligersverlof” (juli 2009)
- 1.4. Advies “Afwijkingen artikel 12” (oktober 2009)

2. De Hoge Raad voor Vrijwilligers

2.1. Algemene Vergaderingen

2.1.1. Eerste algemene vergadering (januari 2009):

Bespreking van een tekstvoorstel met betrekking tot de verzekeringen met deelname van Professor Claassens, deskundige in verzekeringen, stemming en informatie over de stand van zaken met betrekking tot de wijziging van artikel 10 (over de vrijwilligersvergoedingen) van de wet van 3 juli 2005.

2.1.2. Tweede algemene vergadering (maart 2009):

Stand van zaken van de aangepaste versie van advies van de Raad met betrekking tot de verzekeringen en stemming; verslag van de ontmoeting met de Senaat in verband met de 3 wetsvoorstellen met betrekking tot het vrijwilligerswerk; opvolging van het voorstel over “de vreemdelingen” (ontmoeting met het kabinet van Mevrouw Joëlle Milquet, amendementen,...) en voorbereiding van een nieuwe ontmoeting met de Senaat over de (volledige) wet betreffende de rechten van vrijwilligers.

2.1.3. Vergadering van het uitgebreid Bureau (juli 2009):

Bespreking van een wetsontwerp om het vrijwilligerswerk toegankelijk te maken voor vrijwilligers.

2.1.4. Derde algemene vergadering (oktober 2009):

Oprichting van een werkgroep “formaliteiten”, bespreking van een wetsvoorstel opgesteld door het Bureau over de gevraagde uitzonderingen met betrekking tot de vergoedingen (artikel 12), stemming en opvolging van de opgestelde adviezen door de HRV voor wat het vrijwilligerswerk voor vreemdelingen betreft. Mogelijkheden en projecten in 2010 (Belgisch Voorzitterschap van de EU) en 2011 (Europees Jaar van het Vrijwilligerswerk).

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

2.1.5. Vierde Algemene Vergadering (december 2009):

Uiteenzetting van Dominique Verté over het thema “vergrijzing van de bevolking en het vrijwilligerswerk”; voorstelling door Solange Deberg de “Boite à Outils du Cadre pour Soutenir et valoriser les volontaires” gemaakt door le Conseil de la Jeunesse Catholique; verslag aan de HRV van de vergadering van de werkgroep “Formaliteiten” van 20 november 2009; verslag van een ontmoeting met de Heer Willekens van de Algemene Directie Veiligheid en Preventie van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken met betrekking tot het gebruik van vrijwilligers bij bemiddeling in buurtconflicten en in het algemeen bij preventie van criminaliteit.

2.2. Werkgroepen

2.2.1. Werkgroep “ Vrijwilligersverlof ”

2.2.2. Werkgroep “ Formaliteiten ”

3. Chronologie van een op te volgen materie (vrijwilligerswerk en vreemdelingen)

Conclusies

Bijlagen:

- de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers (bijgewerkt tot 19 mei 2009);
- Samenstelling van de Hoge Raad voor Vrijwilligers.

1. Adviezen en aanbevelingen

Voorwoord: Invoering van een wetswijziging betreffende de vergoedingen, dit in overeenstemming met het gegeven advies van de HRV in 2008

Het is bemoedigd om vast te stellen dat de inspanningen van de HRV niet zonder gevolg blijven!

In juli 2008 heeft de HRV een advies uitgebracht (zie het activiteitenverslag 2008) met in het bijzonder de twee volgende aanbevelingen:

- “....De Hoge Raad voor Vrijwilligers stelt voor de maximale dag- en jaarbedragen te behouden zoals ze thans zijn, met dien verstande dat de bedragen jaarlijks worden geïndexeerd....;
- “....De Hoge Raad voor Vrijwilligers is de mening toegedaan dat een beperkte combinatie tussen een forfaitaire kostenvergoeding en een terugbetaling van reële kosten voor de vrijwilliger mogelijk moet zijn (in aantal kilometers per jaar beperkt, op basis van het jaarlijks geïndexeerd bedrag van 0,3093 euro/kilometer). Dit kan gerealiseerd worden door naar analogie van de vigerende regeling voor werknemers, de vervoerskosten in opdracht van de organisatie te beschouwen als een ‘kost eigen aan de organisatie’, wat volgens ons een correcte én vrijwilligersvriendelijke interpretatie is. Deze aanpassing kan aldus niet leiden tot een verlaging van de in de vrijwilligerswet bepaalde plafondbedragen. Het gaat in feite om een ‘derde’ systeem, naast het gekende forfaitaire en reële kostenvergoedingsstelsel.....

Deze aanbevelingen van de HRV hebben hun effect niet gemist want vorig jaar heeft de wetgever op 6 mei 2009 bij artikel 10 van de wet van 3 juli 2005 een paragraaf toegevoegd, opgesteld als volgt:

[¹ De forfaitaire en reële kostenvergoedingen mogen in hoofde van de vrijwilliger niet gecombineerd worden.

Een combinatie van de forfaitaire kostenvergoeding met een terugbetaling van de reële vervoerskosten is echter mogelijk voor maximaal 2000 kilometer per jaar per vrijwilliger. Wat betreft het gebruik van de eigen wagen, worden de reële vervoerskosten vastgesteld overeenkomstig artikel 13 van het koninklijk besluit van 18 januari 1965 houdende de algemene regeling inzake reiskosten. De reële vervoerskosten door het gebruik van de eigen fiets, worden vastgesteld overeenkomstig artikel 6 van het koninklijk besluit van 20 april 1999 houdende toekenning van een vergoeding voor het gebruik van de fiets aan de personeelsleden van sommige overheidsdiensten. Het totaal uitgekeerd jaarlijks bedrag ter vergoeding van het gebruik van openbaar vervoer, de eigen wagen of fiets mag maximaal 2000 maal de kilometervergoeding bedoeld in artikel 13 van het koninklijk besluit van 18 januari 1965 houdende algemene regeling inzake reiskosten bedragen.]¹

(1)<W [2009-05-06/03](#), art. 62, 005; Inwerkingtreding : 29-05-2009>

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

1.1. Advies op het wetsvoorstel n° 4-840/1 vrijwilligerswerk en vreemdelingen (februari 2009)

De context van dit advies is verder ontwikkeld in punt 3 “ chronologie van een op te volgen materie”.

Brussel, 16 februari 2009

tel.: 02/528.64.68

vragen naar: C. Dekeyser

e-mail: christian.dekeyser@minsoc.fed.be

Ter attentie van Mevrouw Nahima LANJRI

Voorzitster van de Commissie voor de
Sociale Aangelegenheden van de Senaat

uw brief van
uw kenmerk

ons kenmerk

bijlage(n)

Betreft: Het advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers (HRV) op het wetsvoorstel tot het toegankelijk maken van vrijwilligerswerk voor vreemdelingen

Geachte Voorzitster,

Eerst en vooral wensen wij U en de Commissie voor Sociale Aangelegenheden hartelijk te danken voor de goede ontvangst en de boeiende gedachtewisseling op de hoorzitting op dinsdag 4 februari 2009.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers (HRV) heeft er steeds voor geijverd dat vreemdelingen, wat hun statuut ook moge zijn, de kans krijgen om vrijwilligerswerk te verrichten. Bij de voorbereidingen op de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers heeft de Raad tijdens zijn eerste legislatuur (2003-2007) meerdere voorstellen in die zin geformuleerd om dit mogelijk te maken en recentelijk nog, op 6 mei 2008 aan de Minister van Arbeid en Gelijke Kansen.

Daar er vanuit de Uitvoerende Macht tot nu toe geen enkel initiatief genomen werd voor uitvoering bij K.B. van artikel 9 §2 van de wet betreffende het toegankelijk maken van het vrijwilligerswerk voor vreemdelingen,

verheugt de Hoge Raad voor Vrijwilligers zich over het indienen bij de Senaat van het wetsvoorstel nr.4-840/1 tot het toegankelijk maken voor het vrijwilligerswerk voor vreemdelingen;

geeft de Hoge Raad voor Vrijwilligers uitdrukkelijk een gunstig advies over het wetsvoorstel nr.4-840/1 , zoals de tekst nu voorligt.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers dringt er op aan dat dit voorstel (wetsvoorstel) op korte termijn zou behandeld, goedgekeurd en in werking gesteld worden.

Wij hopen U hiermee van dienst te zijn geweest en blijven natuurlijk tot uw beschikking voor verdere uitleg, informatie en advies, indien in de loop van de parlementaire besprekingen wijzigingen aan de bestaande tekst zouden worden voorgesteld.

Met de meeste hoogachting.

De Voorzitster van de HRV,

De Secretaris,

S. Van SULL

C. Dekeyser

1.2 Advies “Verzekeringen” (maart 2009)

In 2008 kwam de werkgroep “Verzekeringen”, onder leiding van Eva Hambach, vijfmaal bijeen om een advies op te stellen met betrekking tot de aansprakelijkheid en de verzekeringen bij het verrichten van vrijwilligerswerk. Dit advies kwam er op vraag van de Minister van Sociale Zaken. Hiervoor kon de voorzitter van deze werkgroep een beroep doen op de uitgebreide ervaring en expertise van Professor-emeritus Hubert Claassens, een gewaardeerd expert in het verzekeringsrecht.

In de werkgroep kwamen zowel de verzekeringsregeling in de wet van 3 juli 2005 en de initiatieven om organisaties financieel (op het vlak van verzekeringen) te steunen aan bod, alsook de aansprakelijkheidsregeling. De werkgroep stelde ook een inventaris op met knelpunten en interpretatieproblemen met betrekking tot deze problematiek.

De werkgroep formuleerde een gedetailleerd en volledig advies voor de Minister op die, mits enkele aanpassingen. Op de algemene vergadering van maart 2009 werd goedgekeurd. In de tekst ligt de klemtoon op de rechten van de vrijwilliger alsook op de verplichtingen van de organisatie. Elke vrijwilliger, waar hij of zij ook actief is (ook in feitelijke verenigingen) moet goed verzekerd zijn. Ook de informatieplicht van de gemeenten, de collectieve verzekering en de gesubsidieerde collectieve verzekering (dankzij de fondsen van de Nationale Loterij) komen aan bod.

Aansprakelijkheid en Verzekeringen in het vrijwilligerswerk

Advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers gegeven op 19 maart 2009

Probleemstelling

Op 2 oktober 2002 is de Hoge Raad voor de Vrijwilligers opgericht om o.a. adviezen aan de regering te geven inzake vrijwilligerswerk. Een wet betreffende de rechten van de vrijwilliger kreeg de datum van 3 juli 2005.

In de aanloop naar deze vrijwilligerswet die vooral de intentie had om de vrijwilliger bij het verrichten van vrijwilligerswerk te beschermen, heeft het werkveld er voor gepleit om ook een degelijke aansprakelijkheids- en verzekeringsregeling voor alle vrijwilligers uit te werken.

Deze regeling is later ontwikkeld dan de rest van de vrijwilligerswet, en is ook later (op 1 januari 2007) in werking getreden.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft ook in deze fase van de ontwikkeling van de aansprakelijkheids- en verzekeringsregeling, een duidelijk en concreet advies (16 oktober 2006) geformuleerd over hoe zij een optimale aansprakelijkheids- en verzekeringsregeling ziet.

In het kader van een vraag van de Minister van Sociale Zaken heeft de Hoge Raad voor Vrijwilligers de werkgroep verzekeringen heropgestart. Deze werkgroep verzekeringen bestond uit leden van de Hoge Raad voor Vrijwilligers, waaraan een aantal organisaties toegevoegd werden die omwille van hun eigen belangstelling en/of expertise een bijdrage aan de discussies konden leveren. Voor de voorbereiding, de inhoudelijke discussie tijdens en de opvolging van de vergadering, werd beroep gedaan op een expert verzekeringsrecht, prof. Hubert Claassens.

De werkgroep vergaderde vijf keer in het jaar 2008 (*21 februari, 25 april, 16 september, 22 oktober en 9 december*). De werkzaamheden van de werkgroep werden toegelicht tijdens de plenaire vergaderingen van de Hoge Raad voor Vrijwilligers.

Tijdens de werkgroepvergaderingen bleek al spoedig dat de werkgroep zich best niet louter zou uitlaten over de verzekeringsregeling in de vrijwilligerswet en de initiatieven die opgezet werden om organisaties (financieel) te ondersteunen inzake verzekeringen. Omwille van de complexiteit van het thema is de werkgroep zo vrij geweest ook de aansprakelijkheidsregeling (artikel 5 van de vrijwilligerswet) in beschouwing te nemen, alsook een inventaris op te stellen van weerkerende knelpunten en interpretatieproblemen m.b.t. de aansprakelijkheids- en verzekeringsregeling.

Dit was geen sinecure omdat de ervaringen vanuit organisaties met problemen betreffende aansprakelijkheid en verzekeringen vanzelfsprekend erg verschillend zijn: er zijn organisaties die goed op de hoogte zijn, er zijn organisaties die de reikwijdte van de aansprakelijkheidsregeling onvoldoende inschatten. In het ene geval is de vrijwilliger uitermate goed beschermd, in een andere context geniet hij/zij amper of geen 'garanties'. De praktijken zijn dus enorm uiteenlopend. Over deze verschillende, soms tegenstrijdige aspecten en elementen gaat het hier volgend inhoudelijk verslag. De adviezen situeren zich

dan ook ruimer dan enkel de effectiviteit van de verzekeringsregeling en de collectieve verzekering.

¹ *Vraag om een evaluatie uit te voeren van het ingestelde systeem inzake de verzekeringsverplichting en dit te doen in samenwerking met de provincies, in het kader van de subsidies die toegekend worden door de Nationale Loterij. Dit aspect van de wet is immers des te belangrijker omdat het over de bescherming van de vrijwilligers gaat omdat het essentieel is te weten of de ingestelde mechanismen, zowel op het niveau van de verzekeringsverplichting, de collectieve verzekering of de toegekende subsidies voldoende zijn)*

1. Advies Hoge Raad voor Vrijwilligers

In het memorandum van de Hoge Raad voor Vrijwilligers (mei 2008) zette de Raad de meerwaarde van het vrijwilligerswerk duidelijk in de verf. Dat vrijwilligers een degelijke bescherming verdienen staat dan ook buiten discussie.

In dit advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers gaan we uit van een aantal basisprincipes.

Ten eerste vindt de Hoge Raad voor Vrijwilligers dat alle vrijwilligers maximaal beschermd moeten worden, ongeacht de situatie of de context (en dus bij afleiding ongeacht de organisatievorm) waarbinnen de vrijwilliger actief is en ongeacht de plaats waar de vrijwilliger actief is: een vrijwilliger in Hasselt dient dezelfde bescherming te kunnen genieten als een vrijwilliger in Doornik,...

Ten tweede vindt de Hoge Raad voor Vrijwilligers dat het vooral de organisaties zijn die hun verantwoordelijkheid moeten opnemen inzake de bescherming van de vrijwilligers waarop zij beroep doen. Zij dienen hiervoor echter van de overheid een voldoende en evenredige ondersteuning te krijgen, ongeacht de vorm of context waaronder ze opereren.

Hiertoe dient de federale overheid (bij voorkeur in samenwerking met andere overheden) een actief beleid te voeren. Dat kan zij doen door eigen, structurele initiatieven uit te werken en/of hiervoor de nodige middelen ter beschikking te stellen van het werkveld en er mee voor te zorgen dat ook de verzekeringssector geresponsabiliseerd wordt.

2. Aansprakelijkheid en verzekeringen en de vrijwilligerswet

In artikel 5 wordt de aansprakelijkheid van de organisatie tegenover de vrijwilligers geregeld.

Behalve in geval van bedrog, zware fout of eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomende lichte fout van de vrijwilliger, is deze, behalve als het om schade gaat die hij zichzelf toebrengt, niet burgerlijk aansprakelijk voor de schade die hij veroorzaakt bij het verrichten van vrijwilligerswerk, ingericht door een in artikel 3, 3° bedoelde feitelijke vereniging die één of meer personen tewerkstelt die verbonden zijn door een arbeidsovereenkomst voor werklieden of bedienden, door een in artikel 3, 3° bedoelde rechtspersoon, of door een feitelijke vereniging die op grond van haar specifieke verbondenheid hetzij met de voormelde feitelijke vereniging, hetzij met de voormelde rechtspersoon beschouwd kan worden als een afdeling daarvan. Voor deze schade zijn respectievelijk de feitelijke vereniging, de rechtspersoon of de organisatie waarvan de feitelijke vereniging een afdeling vormt, burgerlijk aansprakelijk. Op straffe van nietigheid mag van de bij het eerste lid bepaalde aansprakelijkheid niet afgeweken worden in het

nadeel van de vrijwilliger.

Artikel 5 lokt veel interpretatiemoeilijkheden uit. Zowel wat betreft de inhoud van het artikel zelf als wat betreft de implementatie in de praktijk.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers acht het daarom noodzakelijk om een advies te verstrekken dat ruimer gaat dan de pure ‘verzekeringsthematiek’ op zich. De verzekeringsplicht in de vrijwilligerswet is immers verbonden aan de specifieke aansprakelijkheidsregeling. Gezien de vragen en knelpunten die ons vanuit het werkveld gesignaleerd worden, is het noodzakelijk ook de evaluatie van artikel 5 naar voren te brengen.

2.1. Inhoudelijke moeilijkheden

2.1.1. De vraag of de vrijwilligerswet in het algemeen en de specifieke aansprakelijkheidsregeling in het bijzonder van toepassing is, blijft een heikel punt

1. In de praktijk is het niet evident om te bepalen of een organisatie nu al dan niet onder de vrijwilligerswet valt. Toch is het antwoord op deze vraag essentieel om uit te kunnen maken of desgevallend de burgerrechtelijke aansprakelijkheid al dan niet bij de organisatie valt.

2. De wetgever heeft ervoor geopteerd om bepaalde feitelijke verenigingen van het toepassingsgebied van artikel 5 (bijgevolg ook van artikel 6) uit te sluiten. De argumentatie was dat feitelijke verenigingen ‘moeilijker grijpbaar’ zijn.

Ook de Commissie voor Verzekeringen heeft een vurig pleidooi gehouden om deze feitelijke verenigingen uit het toepassingsgebied van artikel 5 en 6 te weren. Het maakt de situatie in het werkveld uiterst gecompliceerd, net omdat er zich verschillende situaties kunnen voordoen:

- De feitelijke vereniging is geen feitelijke vereniging in de zin van de vrijwilligerswet, en valt er dus niet onder (de regels van het gemeen recht blijven van toepassing)
- De feitelijke vereniging is een feitelijke vereniging in de zin van de vrijwilligerswet, valt dus onder het toepassingsgebied van de vrijwilligerswet, maar is onttrokken aan de toepassing van artikel 5 en 6 van de vrijwilligerswet (de regels van het gemeen recht blijven van toepassing)
- De feitelijke vereniging is een feitelijke vereniging in de zin van de vrijwilligerswet, valt bijgevolg onder het toepassingsgebied van de vrijwilligerswet en valt tevens onder de aansprakelijkheids- en verzekeringsregeling van de vrijwilligerswet:

omdat ze één of meer werknemers (arbeiders of bedienden) tewerkstelt
omdat ze specifiek verbonden is als afdeling met een feitelijke vereniging resp.
rechtspersoon die onder de toepassing van de vrijwilligerswet valt

De specifieke aansprakelijkheidsregeling voor vrijwilligers wordt van toepassing. Enkel binnen de laatste groep feitelijke verenigingen valt de aansprakelijkheid én de verzekeringsplicht bij de organisatie zelf. We stuiten hierbij op tal van problemen die het moeilijk maken één juiste interpretatie te geven:

Wat maakt van een ‘feitelijke vereniging’ een feitelijke vereniging volgens de

vrijwilligerswet? De gehanteerde criteria zijn niet altijd rechtlijnig toe te passen om uit te maken of de feitelijke vereniging als vrijwilligersorganisatie onder de toepassing van de volledige wet valt.

Een logisch gevolg hiervan is, net omdat het niet steeds eenvoudig is te bepalen of de feitelijke vereniging onder toepassingsgebied van de vrijwilligerswet valt, er ook niet altijd scherp afgebakend kan worden of de specifieke aansprakelijkheidsregeling al dan niet van toepassing is.

Enkel de feitelijke verenigingen die zelf één of meer arbeiders of bedienden tewerkstellen (maar ook de feitelijke verenigingen die, als afdeling, specifiek verbonden zijn met een feitelijke vereniging resp. een rechtspersoon die onder de toepassing van de vrijwilligerswet valt), kunnen beschouwd worden als een feitelijke vereniging waarop zowel de vrijwilligerswet in haar geheel als de specifieke aansprakelijkheidsregeling in het bijzonder van toepassing is. De vraag stelt zich echter wanneer er kan gesproken worden van een ‘tewerkstelling’? Gaat het om een “vaste” tewerkstelling, of is het tijdelijk en/of occasioneel “inhuren” van één of meerdere personen voldoende om heel de vrijwilligerswet op dergelijke feitelijke vereniging van toepassing te maken?

De Hoge Raad voor Vrijwilligers constateert dat er op dit punt nog heel wat vragen open blijven. Het is aan de federale overheid, als initiatiefnemer van deze vrijwilligerswet, om middelen vrij te maken met de bedoeling organisaties die met vrijwilligers werken op een heldere, correcte manier op ruime schaal te informeren, in de drie landstalen, zeker wat betreft de aansprakelijkheid en verzekeringsthematiek. De informatie moet eenduidig en transparant zijn. De organisaties die deel uitmaken van de Hoge Raad voor Vrijwilligers kunnen hierin een taak vervullen als de Federale Overheid hiervoor de nodige middelen ter beschikking stelt.

2 De Commissie voor Verzekeringen opereert als adviesorgaan naast van de Commissie voor het Bank- Financie en Assurantiewezen, en heeft op 22 februari 2006 een advies verstrekt omtrent de specifieke aansprakelijkheidsregeling en de verzekeringsplicht in de vrijwilligerswet.

2.1.2. Het onderscheid tussen soorten feitelijke verenigingen.

De specifieke aansprakelijkheidsregeling van de vrijwilligerswet leidt ertoe dat in de praktijk niet alle vrijwilligers op eenzelfde manier zijn beschermd. In de ene feitelijke vereniging (de feitelijke vereniging die werknemers tewerkstelt of die specifiek verbonden is aan een andere feitelijke vereniging met personeelsleden, of aan een koepelstructuur), genieten de vrijwilligers immuniteit, in de andere feitelijke vereniging (die noch specifiek verbonden is noch personeel heeft en die we hier de zogenaamde “onafhankelijke feitelijke verenigingen” noemen), genieten ze geen immuniteit.

In feite wordt hierdoor de verantwoordelijkheid teveel én te eenzijdig op de schouders van de vrijwilliger gelegd. Die zou voorafgaand aan het engagement voldoende moeten kunnen inschatten of hij/zij nu actief is binnen een organisatie die zowel onder het toepassingsgebied van de vrijwilligerswet valt als onder de specifieke aansprakelijkheidsregeling.

In de praktijk is de meerderheid van de vrijwilligers zich hiervan niet bewust, ook niet met of ondanks de informatieplicht ten laste van elke organisatie

De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft in vorige adviezen geijverd voor een regeling die geen onderscheid maakt tussen vrijwilligers op het vlak van rechten en beschermingsmaatregelen. Thans is en blijft het echter zo dat er nog steeds ‘beter’ en ‘niet’ beschermde vrijwilligers actief zijn. Wel stelt de Hoge Raad voor Vrijwilligers dat de overheid ook voor deze organisaties die wel onder het toepassingsgebied van de vrijwilligerswet vallen, maar niet onder de specifieke aansprakelijkheidsregeling, er een degelijk en door de federale overheid gewaarborgd verzekeringsstelsel wordt opgezet. Zo blijft de individuele vrijwilliger die zelf geen beroep kan doen op een afdoende verzekeringsbescherming toch niet in de kou staan.

2.1.3. De reikwijdte van de aansprakelijkheid

De specifieke aansprakelijkheidsregeling in de vrijwilligerswet regelt de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de organisatie ten aanzien van haar vrijwilligers. Bij de voorbereiding van de vrijwilligerswet had de wetgever duidelijk de intentie om dit begrip ‘burgerrechtelijke aansprakelijkheid’ ruim in te vullen. Hoewel in de eerste versie van de vrijwilligerswet expliciet stond dat de vrijwilliger (behalve in de drie gekende uitzonderingsgevallen) immuniteit genoot zowel tijdens het verrichten van het vrijwilligerswerk als op de weg naar en van de activiteit, is in een latere versie enkel ‘bij het verrichten’ van vrijwilligerswerk opgenomen.

Volgens de interpretatie van de Hoge Raad voor Vrijwilligers betekent dit concept ‘bij het verrichten van vrijwilligerswerk’ zowel tijdens als op de weg naar en van de activiteit. Uit de praktijk leren we echter dat de herformulering naar de definitieve versie van de aansprakelijkheidsregeling ertoe leidt dat een aantal verzekeringsmaatschappijen een meer restrictieve invulling geven aan de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dan intentioneel bedoeld door de wetgever. Daardoor weigeren een aantal verzekeringsmaatschappijen de BA op weg naar en van de activiteit automatisch mee te verzekeren. Toch blijft de organisatie mogelijk wel burgerrechtelijk aansprakelijk. De Hoge Raad voor Vrijwilligers stelt vast dat met de implementatie van de vrijwilligerswet, bepaalde garanties, die voor de inwerkingtreding van de vrijwilligerswet bijna ‘standaard’ in de verzekeringspolissen werden aangeboden, eruit werden gehaald, zonder dat de organisaties concreet en/of expliciet weet hebben van de consequenties hiervan. Zo is er het feit dat de organisatie mogelijk en hoe dan ook burgerrechtelijk aansprakelijk blijft en dus zelf moet opdraaien voor het herstellen of vergoeden van de schade (ook als is ze er niet voor verzekerd).

De Hoge Raad voor Vrijwilligers adviseert om deze interpretatiemoeilijkheden uit de weg te ruimen door ofwel in de vrijwilligerswet zelf te expliciteren dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid effectief geldt ‘bij’ het verrichten van vrijwilligerswerk (dus ook op weg naar en van de activiteit) ofwel om hiervoor het K.B minimumgarantievoorwaarden in deze zin aan te passen.

2.2. Moeilijkheden m.b.t. de implementatie in de praktijk

Artikel 5 van de vrijwilligerswet brengt niet enkel moeilijkheden teweeg op het gebied van de inhoudelijke interpretatie, maar lokt ook praktische problemen uit.

2.2.1. Verhouding koepel – lokale afdeling

Het in de wet gehanteerd begrip ‘specifieke verbondenheid’ is niet duidelijk omdat er geen specifieke criteria aan gekoppeld worden om te bepalen of er al dan niet sprake is van dergelijke verbondenheid. Heel veel federaties en koepelstructuren stellen zich de vraag of ze nu ja dan neen een ‘formele koepel’ zijn zoals bedoeld in de vrijwilligerswet.

Voor een aantal koepels (vrouwen-, milieu- jeugdbewegingen, organisaties uit de ontwikkelingssamenwerking die functioneren onder de hoede van een nationaal secretariaat en waarvan de werking op het terrein regionaal en/of lokaal georganiseerd wordt) is er geen twijfel mogelijk. Zij verhouden zich tot en gedragen zich als koepel waarmee lokale afdelingen verbonden zijn.

Toch stuiten ook een aantal van deze koepels op praktische problemen inzake de aansprakelijkheid en verzekeringen. Tot hoe ver reikt hun aansprakelijkheid immers?

Daarnaast bestaan er heel wat federaties, liga's en andere gelijkaardige structuren die in de feiten een koepelfunctie vervullen, dienstverlening en ondersteuning aanbieden, mogelijk ledenvoordelen, maar waarbij de eventuele verbondenheid anders zou kunnen worden ingevuld. De afdelingen, clubs en organisaties die bij dit soort structuren zijn aangesloten streven gelijkaardige doelstellingen na, maar vormen eigenlijk geen onderdeel van een groter geheel. Gezien echter het begrip 'specifieke verbondenheid' niet kan getoetst worden aan concrete elementen, blijft de juridische vaagheid bestaan. Het feit dat de organisaties in het ongewisse gelaten worden, is incorrect. Ze lopen immers het risico burgerrechtelijk aansprakelijk gesteld te kunnen worden, als via rechtspraak bepaald of bevestigd wordt dat ze wel degelijk elementen van verbondenheid vertonen met lokale afdelingen.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers pleit ervoor dat het begrip 'specifieke verbondenheid' duidelijker wordt afgebakend, zodat duidelijk wordt welke structuren effectief burgerrechtelijk aansprakelijk zijn voor afdelingen die met hen samenwerken. Bovendien blijft er ook heel wat onduidelijkheid bestaan over de correcte 'grenzen' van de aansprakelijkheid van de koepel t.a.v. de lokale afdeling.

2.2.2. Informatieplicht voor feitelijke verenigingen

De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft er steeds voor gepleit om organisaties die met vrijwilligers werken zoveel mogelijk op eenzelfde manier te behandelen, zeker als het gaat om de bescherming van vrijwilligers. De feitelijke verenigingen die onder het toepassingsgebied van de vrijwilligerswet vallen maar niet onder de specifieke aansprakelijkheidsregeling, hebben een zware informatieplicht ten aanzien van de vrijwilligers.

Enerzijds moeten zij de vrijwilligers uitleggen dat ze wat betreft de burgerrechtelijke aansprakelijkheid onder de regels van het gemeen recht vallen. Uit de praktijk blijkt dat het voor heel wat van deze feitelijke verenigingen geen sinecure is om dit op een heldere manier duidelijk te maken. Bovendien levert dit een negatief effect op. Vrijwilligers hebben de indruk dat ze niet naar behoren worden beschermd en begrijpen dan de reikwijdte van de vrijwilligerswet (die beloofde hen te beschermen) niet goed.

Er zou voor gepleit kunnen worden dat deze feitelijke verenigingen zich, zeker als ze al een jarenlange werking hebben, herorganiseren en een vzw-structuur aannemen. Toch kan de overheid dit niet verplichten, enkel stimuleren.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers adviseert daarom dat de overheid zowel instrumenten ter beschikking van deze feitelijke verenigingen moet stellen opdat ze op een transparante en begrijpbare manier de reikwijdte m.b.t. het 'gemeen recht' stelsel kunnen overbrengen aan hun vrijwilligers, als ervoor instaan dat er een degelijke verzekeringsoplossing wordt aangeboden aan deze feitelijke verenigingen.

2.2.3. *De familiale polis als oplossing voor feitelijke verenigingen?*

De familiale polis (BA- privé-leven) kan een oplossing bieden voor de vrijwilligers die in feitelijke verenigingen niet van de immuniteit kunnen genieten. Op dit ogenblik ligt er echter geen verzekeringsplicht op de gezinnen om dergelijke polis te sluiten, met als gevolg dat nog tal van vrijwilligers geen BA-verzekeringsdekking kunnen genieten.

Het lijkt ons niet opportuun om deze verzekering verplicht te maken, omdat hiermee niet alles wordt opgelost. Een verplichting geeft geen garantie dat mensen de verzekering effectief aanschaffen (cfr. Verzekering motorrijtuigen), en leidt misschien naar grotere problemen. Bovendien zijn er een aantal doelgroepen die zich dergelijke verzekering niet kunnen veroorloven. Te veel klemtoon leggen op de BA-verzekering privé-leven leidt er bovendien toe dat het de vrijwilliger is die aansprakelijk gesteld wordt, terwijl de Hoge Raad voor Vrijwilligers de responsabilisering toch in eerste instantie bij de organisaties wenst te leggen.

Vandaar het essentiële belang om de middelen voor de collectieve verzekering te behouden en structureel te verankeren, opdat zoveel mogelijk feitelijke verenigingen hierbij kunnen aansluiten.

3. De verzekeringsplicht (artikel 6 van de vrijwilligerswet)

Artikel 6 van de vrijwilligerswet omvat verschillende elementen, die we hier systematisch evalueren.

Essentieel is steeds voor ogen te houden dat de verzekeringsplicht nauw verbonden is met of zelfs voortvloeit uit de specifieke aansprakelijkheidsregeling zoals omschreven in artikel 5 van de vrijwilligerswet.

Dit artikel 5 is daarom ook een belangrijke toetssteen.

Artikel 6 van de vrijwilligerswet Verzekering vrijwilligerswerk

§ 1. De organisaties die krachtens artikel 5 burgerlijk aansprakelijk zijn voor de schade die een vrijwilliger veroorzaakt, sluiten tot dekking van de risico's met betrekking tot vrijwilligerswerk een verzekeringscontract, dat ten minste de burgerlijke aansprakelijkheid van de organisatie dekt, met uitzondering van de contractuele aansprakelijkheid. § 2. De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, voor de categorieën van vrijwilligers die Hij bepaalt, de dekking van het verzekeringscontract uitbreiden tot : 1° de lichamelijke schade die geleden is door vrijwilligers bij ongevallen tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk [of tijdens de verplaatsingen die in het kader daarvan worden gedaan en tot de ziekten die zijn opgelopen als gevolg van het vrijwilligerswerk]; 2° de rechtsbijstand voor de onder § 1, [1°, 2°]en § 2, 1°, genoemde risico's. § 3. De Koning stelt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de minimumgarantievoorwaarden vast van de [verplichte] verzekeringsovereenkomsten tot dekking van het vrijwilligerswerk. § 4. De gemeenten en provincies informeren de organisaties over de verzekeringsplicht. De Koning kan bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad nadere regels vaststellen ter uitvoering van deze paragraaf. § 5. Aan de organisaties wordt de mogelijkheid geboden zich, tegen betaling van een premie, aan te sluiten bij een collectieve polis die voldoet aan de in § 3 bedoelde voorwaarden. De Koning bepaalt daartoe de voorwaarden en nadere regels bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad.

3.1. artikel 6 § 1: reikwijdte verzekeringsplicht

De organisaties die krachtens artikel 5 burgerlijk aansprakelijk zijn voor de schade die een vrijwilliger veroorzaakt, sluiten tot dekking van de risico's met betrekking tot vrijwilligerswerk een verzekeringscontract, dat ten minste de burgerlijke aansprakelijkheid van de organisatie dekt, met uitzondering van de contractuele aansprakelijkheid.

Uit deze paragraaf 1 blijkt duidelijk dat de bekommernis van de wetgever was om vrijwilligers te beschermen, maar in feite wel ruimer dan –o.a. door een aantal organisaties zelf of op basis van informatie of advies van de verzekeringsmaatschappij- geïnterpreteerd wordt. De vrijwilligerswet raadt de organisaties immers aan om ten minste de burgerrechtelijke aansprakelijkheid te verzekeren, en adviseert impliciet om toch ook oog te hebben voor andere mogelijke risico's in het vrijwilligerswerk.

In de praktijk stuiten we op volgende problemen:

- De reikwijdte van de uitdrukking ‘ten minste de burgerrechtelijke aansprakelijkheid’: eerder (zie punt 2.1.3.) verwezen we al naar bestaande knelpunten op dit gebied, en die we toch nog even vermelden omdat het tot veel misverstanden, soms ook conflicten binnen organisaties leidt:

De problematiek van de BA op weg naar en van de activiteit is hierbij cruciaal: naar de interpretatie van de Hoge Raad voor Vrijwilligers stelt artikel 5 dat de organisatie burgerrechtelijk aansprakelijk is, zonder dit nader te limiteren dan “bij het verrichten van vrijwilligerswerk”. Heel wat verzekeringsmaatschappijen weigeren de BA op weg naar en van de activiteit automatisch mee te verzekeren. Of de BA op weg naar en van de activiteit wordt verzekerd tegen een té hoge kostprijs.

Voor de Hoge Raad voor Vrijwilligers kan deze praktijk niet door de beugel. De organisatie is en blijft desgevallend immers burgerrechtelijk aansprakelijk, ook al heeft ze er geen verzekering voor.

Het feit dat de contractuele aansprakelijkheid is uitgesloten en niet verplicht te verzekeren is, lokt problemen uit. Strikt genomen kan ook weer uit de lezing van artikel 5 afgeleid worden dat de organisatie burgerrechtelijk aansprakelijk is, zonder hierin onderscheid te maken tussen buitencontractuele en contractuele aansprakelijkheid. Als vrijwilligers geconfronteerd worden met een schadegeval, waarbij hun eigen (voor het vrijwilligerswerk gebruikte) materiaal/instrumenten stuk gaat of ze materiaal/instrumenten van de organisatie stuk maken, stelt zich een probleem. Moet de organisatie deze schade betalen? Kan ze beroep doen op de verzekeringspolis? In de meeste gevallen is dat niet zo.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers wijst hier op de plicht van de overheid om concrete, duidelijke en objectieve informatie te verschaffen aan organisaties die met vrijwilligers werken over de reikwijdte van een verzekering BA. De overheid kan (zie verder, punt 3.5. evaluatie artikel 6 § 5) zelf een initiatief nemen om een polis aan te bieden waarin de contractuele aansprakelijkheid (eventueel gedeeltelijk) is opgenomen.³

3 Naar analogie van de waarborgen die in de collectieve verzekering Nationale Loterij aangeboden door de Vlaamse Provincies aangeboden worden.

3.2. Artikel 6 § 2: mogelijke uitbreiding verzekeringsplicht

De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, voor de categorieën van vrijwilligers die Hij bepaalt, de dekking van het verzekeringscontract uitbreiden tot : 1° de lichamelijke schade die geleden is door vrijwilligers bij ongevallen tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk [of tijdens de verplaatsingen die in het kader daarvan worden gedaan en tot de ziekten die zijn opgelopen als gevolg van het vrijwilligerswerk]; 2° de rechtsbijstand voor de onder § 1, [1°, 2°] en § 2, 1°, genoemde risico's.

Behalve vrijwilligers die zelf enigszins thuis zijn in de wereld van verzekeringen, blijft de meerderheid van de vrijwilligers in het ongewisse over het feit dat zij (niet verplicht) verzekerd zijn voor lichamelijke ongevallen, ondanks de informatieplicht van hun organisaties. Vooral in de sectoren jeugd en sport (en in Vlaanderen verplicht voor de autonome organisaties die met vrijwilligers werken in de welzijns- en gezondheidssector) wordt bijna automatisch een LO-verzekering aangeboden. In de meeste andere sectoren (ontwikkelingssamenwerking, amateurkunsten,...) , is dit echter niet vanzelfsprekend. Uit de beschikbare gegevens zowel uit het werkveld als vanuit de verzekeringssector blijkt dat van alle aangegeven schadegevallen er 90 % betrekking hebben op lichamelijke ongevallen, en dus “maar” een 10 % gerelateerd is aan burgerrechtelijke aansprakelijkheid. Hiermee wordt niet gesteld dat de specifieke aansprakelijkheidsregeling en bijhorende verzekeringsplicht irrelevant is. Integendeel.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers vraagt een consequentere bescherming van vrijwilligers. De overheid zou een collectieve verzekering LO kunnen aanbieden (zie ook verder, punt 3.5. evaluatie artikel 6 §5). De Federale overheid dient hierbij ook afstemming te zoeken met de Gemeenschappen, zodat er op complementaire basis gewerkt kan worden.

Een verzekering rechtsbijstand is thans niet verplicht, terwijl deze verzekering in de praktijk voldoende belang heeft in het geval de vrijwilliger of de organisatie zich moet kunnen verdedigen of verweren. Deze verzekering brengt geen noemenswaardige meerkost met zich.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers vindt dat de overheid hierin een stimulerende rol moet spelen, door minstens het werkveld hierover te informeren, en beter nog, door te zorgen voor een degelijk aanbod (vb. geïntegreerd in de collectieve polis die de overheid aanbiedt – zie ook evaluatie, punt 3.5. artikel 6 § 5) te doen waarop organisaties kunnen inspelen.

De informatieplicht (artikel 4 b. en c. van de vrijwilligerswet) legt aan de organisaties de verplichting op om vrijwilligers te informeren over het feit dat ze verzekerd zijn voor wat betreft burgerrechtelijke aansprakelijkheid, en over mogelijke andere risico's. Indien dit erg strikt wordt geïnterpreteerd, verplicht de vrijwilligerswet de organisaties nergens om duidelijk te onderstrepen dat, indien ze dit niet aanbieden, er geen verzekering lichamelijke ongevallen is gesloten ter bescherming van de vrijwilligers. De wetgever veronderstelt hier verkeerd dat elke vrijwilliger zo maar begrijpt dat als hij beschermd wordt voor BA, de LO hier niet automatisch bij hoort. Uit praktijkvragen en – problemen kunnen we afleiden dat dit een verkeerde veronderstelling is.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers herhaalt haar vraag tot het lanceren van een duidelijke informatiecampagne vanuit de overheid toegespitst op de verzekeringsthematiek. De Federale overheid dient hiervoor de nodige middelen vrij te maken en te overleggen met het werkveld i.f.v. de inhoudelijke afbakening en concretisering.

3.3. Artikel 6 § 3: K.B. minimumgarantievoorwaarden

De Koning stelt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de minimumgarantievoorwaarden vast van de [verplichte] verzekeringsovereenkomsten tot dekking van het vrijwilligerswerk.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft op 16 oktober 2006 een uitgebreid advies geformuleerd op de ontwerpen van Koninklijke Besluiten inzake de minimumgarantievoorwaarden en de regeling van een collectieve polis vrijwilligerswerk.

Wat betreft het K.B. minimumgarantievoorwaarden blijven een aantal toen al geuite kritieken, volop overeind:

Het K.B. minimumgarantievoorwaarden is veel te minimalistisch ingevuld. Na de inwerkingtreding van de vrijwilligerswet is manifest duidelijk dat dit K.B. niet aan de realiteit noch aan de behoeften van de organisaties die met vrijwilligers werken beantwoordt. Voor de Hoge Raad voor Vrijwilligers kan het absoluut niet door de beugel dat de overheid die zelf een wettelijk kader ontwikkelde om de vrijwilligers te beschermen, toelaat dat het K.B. dat de minimumgarantievoorwaarden regelt, eerder op maat van de verzekeringssector dan wel op maat van de vrijwilligerssector geschreven is. In de praktijk konden we immers een zekere achteruitgang vaststellen: zaken die voor de inwerkingtreding van de vrijwilligerswet zonder (noemenswaardige) meerkost werden gedekt (zoals de BA op weg naar en van de activiteit, de territoriale reikwijdte die van "Wereldwijd" terug schrompelt naar 'de landen van de Europese Unie en de landen rond de Middellandse zee,...) worden nu uit de polissen gehaald of tegen een disproportionele meerkost verzekerd. Dit leidt ertoe dat er noch door de overheid, noch door de verzekeringssector op een verantwoorde manier een degelijke verzekeringspolis wordt gegarandeerd voor alle organisaties die met vrijwilligers werken. De grotere, sterkere organisaties, die voldoende vrijwilligers en/of leden tellen en die dus al een sterkere financiële structuur hebben, kunnen in overleg met "hun" verzekeringsmaatschappij betere voorwaarden afd(w)ingen dan de kleinere organisaties die bijna niet anders kunnen dan "hun" verzekeraar blindelings te volgen. Dat ze in de realiteit voor een aantal essentiële zaken niet verzekerd zijn, komt pas boven op het ogenblik dat ze met een concreet, niet verzekerd schadegeval geconfronteerd worden: te laat dus.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers wil dat het KB minimumgarantievoorwaarden aangepast wordt, rekening houdend met de reële behoeften vanuit het werkveld, en waarbij de inhoud degelijk en solide is met oog voor de beschermingsbehoeften van organisaties en vrijwilligers, waaraan de verzekeringssector (die de risico's zelf kent) zich dient aan te passen en niet omgekeerd.

De Federale overheid heeft de opdracht om erover te waken dat de aangeboden verzekeringspolissen overeenstemmen met de realiteit uit het werkveld.

We stellen bovendien vast dat de invulling van de verzekeringsplicht restrictiever is dan de

invulling van de specifieke aansprakelijkheidsregeling, waardoor er disputen ontstaan tussen organisaties en verzekeraars. Het feit dat het K.B. minimumgarantievoorwaarden erg minimalistisch is opgesteld, draagt hiertoe bij. Zo worden heel wat organisaties geconfronteerd met een fictief onderscheid dat verzekeraars thans maken tussen ‘leden’ en vrijwilligers, of soms botweg weigeren personen die spontaan vrijwilligerswerk verrichten ook als dusdanig mee in de polis op te nemen. Discussies die via de vrijwilligerswet vermeden hadden moeten worden, steken terug de kop op. Een lid geniet immers geen immuniteit, een vrijwilliger wel. De poging van een aantal verzekeraars om schadegevallen bij voorkeur te (laten) regelen via de zgn. Familiale verzekering (BA-verzekering privé-leven) blijft dus een constante. We hoeven hierbij niet te onderstrepen dat dit tegen de geest van de vrijwilligerswet is.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers wijst er op dat de zogenaamde modelinhoud, die door de Vlaamse overheid werd gepresenteerd, en die als basis diende voor de ontwikkeling van de polisvoorwaarden Collectieve Verzekering Nationale Loterij⁴ die door de provincies van België wordt aangeboden, mee en meer moet geïntegreerd worden in het KB minimumgarantievoorwaarden. Hiermee geeft de overheid aan mee garant te staan voor een degelijke basisverzekering voor alle organisaties die met vrijwilligers werken.

De opmerkingen die de Hoge Raad voor Vrijwilligers in haar advies van 16 oktober 2006 formuleerde omtrent de ellenlange lijst van (vaak onnodige) uitsluitingen uit de De opmerkingen die de Hoge Raad voor Vrijwilligers in haar advies van 16 oktober 2006 verzekeringspolis voor organisaties die met vrijwilligers werken, blijven overeind. Dit eerdere advies hechten we aan dit advies.

⁴ *Voor de duidelijkheid schrijven we in deze tekst consequent Collectieve Verzekering Nationale Loterij, waarmee bedoeld wordt op de verzekering waarvoor het reglement door de Nationale Loterij is opgesteld en waarvoor de financiering ook door de Nationale Loterij gebeurt, terwijl de verdeling van de middelen –via het aanbieden van een gratis collectieve verzekering- door de Provincies gebeurt.*

3.4. Artikel 6 § 4: informatieplicht provincies en gemeenten

De gemeenten en provincies informeren de organisaties over de verzekeringsplicht. De Koning kan bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad nadere regels vaststellen ter uitvoering van deze paragraaf.

De aangekondigde informatiestroom vanuit de Federale overheid m.b.t. de aansprakelijkheids- en verzekeringsregeling in het vrijwilligerswerk is nihil. Er werd immers vanuit gegaan dat de implementatie van de vrijwilligerswet in haar geheel, en de aansprakelijkheids- en verzekeringsregeling in het bijzonder geen kosten met zich zou brengen. De Federale overheid heeft geen enkel initiatief genomen en eigenlijk de ‘hete aardappel’ doorgeschoven naar de Gemeenschappen. De Vlaamse Gemeenschap heeft een specifiek informatieproject gelanceerd (periode 2007-2009) maar de andere gemeenschappen zijn spijtig genoeg achter gebleven.

Ook de provincies en gemeenten hebben slechts in beperkte mate initiatieven genomen. De Vlaamse Provincies en Brussel (via Het Punt vzw) hebben op het gebied van de thematiek een brochure uitgegeven, organiseren vormingssessies, en maakten een folder die uitsluitend focust op de gratis Collectieve Verzekering Nationale Loterij. De Waalse provincies hebben in een latere fase inspanningen geleverd om ook een gratis Collectieve Verzekering Nationale Loterij aan te bieden, net zoals de Duitstalige Gemeenschap. Uit de evaluatie van deze initiatieven (zie verder punt 4.1.) en de vele vragen waarmee de Hoge

Raad voor Vrijwilligers en de ondersteunende structuren geconfronteerd worden, blijkt echter dat de informatie nog onvoldoende is doorgesijpeld.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers vindt dat de Federale overheid haar verantwoordelijkheid moet opnemen en zelf een initiatief moet lanceren, dat op ruime schaal bekendheid geeft aan de thematiek vrijwilligerswerk en verzekeringen. Het is niet correct om 'lagere' beleidsniveaus met een informatieopdracht op te zadelen, zonder hier middelen en ondersteuning tegenover te stellen.

3.5. Artikel 6 § 5: collectieve verzekering Federale overheid

Aan de organisaties wordt de mogelijkheid geboden zich, tegen betaling van een premie, aan te sluiten bij een collectieve polis die voldoet aan de in § 3 bedoelde voorwaarden. De Koning bepaalt daartoe de voorwaarden en nadere regels bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad.

De collectieve verzekering is in de praktijk dode letter gebleven. Hoewel niet alle organisaties uit het werkveld vragende partij waren voor een dergelijke collectieve verzekering, omdat collectieve polissen een aantal belangrijke nadelen hebben (vanzelfsprekend ook wel enkele voordelen), was het aanbod dat de wetgever in paragraaf 5 van artikel 6 formuleerde interessant voor kleinere organisaties, die effectief het KB hebben afgewacht om zich in orde te stellen met de verzekeringsplicht.

Over deze zogenaamde collectieve verzekering kunnen we veel commentaren geven:

• Er is geen Federale collectieve verzekering uitgewerkt, enkel een soort 'kaderovereenkomst' die getekend werd door een aantal verzekeringsmaatschappijen. Die kaderovereenkomst houdt drie dingen in:

- De deelnemende verzekeringsmaatschappijen engageren zich informatie te verstrekken en desgevallend een offerte op te maken voor de organisaties die zich tot hen wenden;
- Ze garanderen hierbij om het KB minimumgarantievoorwaarden (zie 3.3.) te respecteren
- Ze zijn ook bereid om feitelijke verenigingen die niet onder de verzekeringsplicht vallen, te verzekeren

Dit engagement is geenszins spectaculair te noemen. Voor de kaderovereenkomst was het al perfect mogelijk om bij om het even welke verzekeraar informatie op te vragen. Dat de minimumgarantievoorwaarden nageleefd worden, is ook geen goed nieuws te noemen (zie hoger, punt 3.3.). Met de kaderovereenkomst geeft de overheid de verzekeraars spijtig genoeg nog meer mogelijkheid om een polis aan te bieden die minder degelijk is dan wat er op de verzekeringsmarkt circuleerde en circuleert. De kleine organisaties waarvoor dergelijke collectieve verzekering soelaas zou kunnen bieden, worden dubbel gefopt.

Dat er een opening gemaakt wordt naar feitelijke verenigingen (ook diegenen die wel onder de vrijwilligerswet vallen maar niet onder de specifieke aansprakelijkheidsregeling en dus ook niet onderworpen zijn aan de verzekeringsplicht) is normaal. Op dit ogenblik heeft nog geen enkele feitelijke vereniging louter en alleen op basis van het criterium 'feitelijke vereniging' een probleem gehad om haar activiteiten te verzekeren.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers vindt dat de Federale overheid, in overleg met de Hoge Raad voor vrijwilligers, een collectieve verzekering –tegen betaling- moet aanbieden, Om de volledige uitvoering van de vrijwilligerswet na te streven, dienen alternatieve pistes onderzocht te worden, in permanent overleg en met toetsing door de Hoge Raad voor Vrijwilligers; bijvoorbeeld het aanbieden van een basisverzekering, die door de gemeenschappen uitgebreid kan worden met specifieke (eventueel sectorgerelateerde) waarborgen; of door de overname van het systeem Collectieve verzekering Nationale Loterij waardoor het gratis aanbod structureel verankerd wordt,...

De Hoge Raad voor Vrijwilligers eist hier duidelijkheid van de Federale overheid. Het is immers niet acceptabel dat er in een wetsartikel een bepaling staat die in praktijk dode letter blijft, De Federale overheid blijft op dit moment in gebreke.

4. De gratis collectieve verzekering Nationale Loterij

Gezien er in de hele ontwikkeling van het verzekeringshoofdstuk in de vrijwilligerswet geen consensus werd gevonden m.b.t. de positie van alle feitelijke verenigingen, en een groot deel ervan wat betreft artikels 5 en 6 buiten de toepassing van de wet vielen, is er gepoogd om hen toch nog een bescherming aan te bieden, via een alternatief, additioneel systeem.

De collectieve verzekering Nationale Loterij is dus een **apart initiatief** en heeft niets te maken met de uitvoering van artikel 6 van de wet. Het doel was immers een verzekering aan te bieden voor tijdelijke, occasionele activiteiten (wat niet uitsluit dat organisaties met een permanente werking of met vzw-vorm ook gebruik kunnen maken –en dat ook doen- van het aanbod) , een stimulans te geven, en te sensibiliseren voor het belang van een goede vrijwilligersverzekering.

4.1. Evaluatie van de inhoud van de Collectieve verzekering Nationale Loterij

4.1.1. De polisinhoud op zich

Inhoudelijk gezien kan er niet veel opgemerkt worden bij deze verzekering. De polisvoorwaarden zijn geënt op de modelinhoud. Als basisverzekering is deze verzekering een degelijk product. Ze biedt een basispakket aan wat betreft de burgerrechtelijke aansprakelijkheid, de rechtsbijstand en de lichamelijke ongevallen.

De maatschappijen die deze polis aanbieden, resp. Dexia in Vlaanderen en Ethias in Wallonië, bieden dus een verzekeringswaarborg aan die ruimer reikt dan wat er in het K.B. minimumgarantievoorwaarden staat. Bovendien bieden de Vlaamse Provincies en de VGC ook een extra verzekering (onder voorwaarden) aan wat betreft de contractuele aansprakelijkheid; er is geen franchise voorzien bij de verzekering BA (materiële schade) en de verzekering geldt voor de aansprakelijkheid van de organisatie voor schade die door aangestelden wordt veroorzaakt, met een onverzekerd voertuig, waarvan de organisatie geen eigenaar, huurder of houder is.

Deze collectieve verzekering Nationale Loterij bewijst meteen dat er betere polisvoorwaarden aangeboden kunnen worden, tegen lage kostprijs. Dit staat in schril contrast tot de minimalistische invulling in het K.B. minimumgarantievoorwaarden (zie eerder, punt 3.3.).

4.1.2. De werking in de praktijk van de collectieve verzekering

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft informatie opgevraagd aan de Provincies met betrekking tot de werking van de collectieve verzekering in de praktijk. Er zijn amper gegevens verstrekt vanuit het Franstalig landsgedeelte, maar een mogelijke reden is dat het systeem pas sinds 2008 geïmplementeerd is, omdat de Waalse provincies niet over dezelfde (steunpunt)structuren voor vrijwilligerswerk beschikken als de Vlaamse provincies.

In Vlaanderen wordt de verzekering aangeboden sinds 1 juli 2007. Gezien de verzekering tot nog toe enkel in 2008 in een volledig werkjaar uitgevoerd werd, is het nog wat vroeg om definitieve conclusies te trekken over de effectiviteit van het aanbod.

- analyse van de data

Uit de data die we voor Vlaanderen ontvingen, kan afgeleid worden dat het gemiddeld aanwendingspercentage van deze collectieve verzekering beperkt blijft (gemiddeld 28 %, met significante pieken in Limburg en West-Vlaanderen die meer dan 40% van het te besteden bedrag aanwenden in de verzekering). Het aanbod is nog onvoldoende gekend bij de organisaties, maar de vraag stelt zich wel of er nog een groot groeipotentieel kan verwacht worden voor het systeem zoals het thans is opgevat.

We kunnen hiervoor verwijzen naar West-Vlaanderen, dat al sinds het jaar 2006 een collectieve verzekering aanbiedt, en waar de groei van het aantal organisaties beperkt is.

Uit de informatie die we kregen van de VVP (Vereniging van Vlaamse Provincies) wordt geopperd om een deel van de door de Nationale Loterij toegekende middelen aan te wenden voor een grootschalige informatiecampagne.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers is ervan overtuigd dat er ruime informatie moet verstrekt worden over de verzekeringsthematiek, dus ook over het aanbod van de collectieve verzekering. De Hoge Raad voor Vrijwilligers stelt dat dergelijke informatiecampagne best in nauw overleg tussen de gemeenschappen gebeurt zodat de informatie op Belgisch niveau eenduidig is. De Hoge Raad voor Vrijwilligers stelt dat de inhoud van een informatiecampagne niet enkel mag handelen over het gratis aanbod alleen, maar ook nuttige informatie moet omvatten over de specifieke aansprakelijkheidsregeling en de verzekeringsplicht voor organisaties, alsook specifieke aandacht bevat voor de risico's van feitelijke verenigingen.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers wil dat indien er veranderingen aan het bestedingspatroon of het reglement van de Nationale Loterij m.b.t. deze verzekering worden aangebracht, hierover een voorafgaandelijk advies verstrekt moet worden door de Raad.

- suggesties om de actieradius uit te breiden

De Collectieve verzekering Nationale Loterij richt zich thans vooral op feitelijke verenigingen en/of occasionele initiatieven die door feitelijke verenigingen en vzw's alsook door lokale afdelingen van koepels worden opgezet. Uit het rapport van de VVP blijkt duidelijk dat heel wat feitelijke verenigingen gebruik maken van de verzekering en dat er een relatief goede spreiding is van de sectoren die van de verzekering gebruik maken.

De suggestie om het aanbod uit te breiden, om zo het klantenbestand te vergroten, naar publieke rechtspersonen, is volgens de Hoge Raad voor Vrijwilligers geen goed idee. Het kan immers niet de bedoeling zijn dat (lokale) overheden de eigen geplande initiatieven waarvoor de gemeenten of steden die ze promoten (zoals speelstraten, poetsacties, etc...) de verantwoordelijkheid afschuiven. Naar onze mening getuigt dit niet van goed beleid, en

kan dit leiden tot perverse effecten (zoals de stad die verzekeringen aanbod voor haar lokale verenigingen, tot de komst van de gratis collectieve verzekering Nationale Loterij, waardoor deze stad prompt het budget schrapte en verenigingen omleidde naar het nieuwe systeem).

De Hoge Raad voor Vrijwilligers staat negatief tegenover het voorstel om ook publieke rechtspersonen in het reglement van de Collectieve verzekering Nationale Loterij op te nemen. Er zijn immers andere pistes mogelijk om het geld op een zinvolle manier te besteden, bijvoorbeeld door de verzekeringswaarborgen uit te breiden. Er moet onderzocht worden welke andere noden organisaties hebben op het gebied van aansprakelijkheid en verzekeringen. Ook de behoeften van de organisaties die al voor de vrijwilligerswet een verzekeringsbescherming aanboden, moeten hierin geïntegreerd worden. Het aanwenden van een deel van de beschikbare middelen voor organisaties met een permanente werking, die thans niet van het aanbod kunnen genieten vormt een belangrijke optie. De Hoge Raad voor Vrijwilligers herhaalt zijn standpunt dat wijzigingen in het systeem het advies vergen van de Raad.

- Financiering

In het eerste jaar (2006) heeft de Nationale Loterij 850.000 euro uitgetrokken voor de financiering van de gratis verzekering, in het jaar 2007 werd het bedrag verhoogd tot 1.000.000 euro. In 2008 is 850.000 euro begroot.

Op basis van de gegevens die in ons bezit zijn, is hiervan maximum 30 tot 35 % opgebruikt, wat betekent dat er een groot overschot overblijft, dat niet door de Nationale Loterij teruggevorderd wordt maar in het beheer blijft van de coördinatiepunten (VVP en APW). De middelen zouden enkel gehanteerd kunnen worden voor de verzekeringen.

Voor de Hoge Raad voor Vrijwilligers is het spijtig te moeten constateren dat een groot deel van de middelen ongebruikt blijft, zeker omdat het middenveld bij de start van het project aangegeven had ook een deel van de 'koek' te willen.

De vraag is dan ook hoe deze middelen uiteindelijk aangewend zullen worden? Daar komt het probleem bij dat de middelen van de Nationale Loterij op jaarlijkse basis verdeeld worden. Het biedt dus geen structurele oplossing. Rekening houdend met de perikelen die er in 2008 rond deze verzekering ontstonden, en waarvoor de Hoge Raad voor Vrijwilligers brieven richtte aan verschillende ministers met een pleidooi om deze middelen te behouden, is het essentieel om ook in 2009 waakzaam te blijven zodat deze middelen niet geschrapt worden.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers wil een structurele verankering van de middelen van de Nationale Loterij voor het aanbieden van een gratis collectieve verzekering. Ondanks een aantal schoonheidsfoutjes in het systeem, is de opzet zeker nuttig en relevant.

4.2. Bijkomende aandachtspunten

De Hoge Raad voor Vrijwilligers merkt duidelijk dat er heel wat vragen zijn, ontstaan en naar voren komen vanuit de organisaties die met vrijwilligers werken.

Het is belangrijk om deze vragen te kanaliseren en degelijke antwoorden te formuleren, maar ook om een permanente opvolging te voorzien. Daarvoor zou degelijk onderzoek opgezet moeten worden. De Hoge Raad voor Vrijwilligers beschikt niet over de nodige

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

middelen om deze permanente monitoring te kunnen uitvoeren.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers stelt ook vast dat de verzekeringssector, met uitzondering van een aantal verzekeraars waarmee constructief overleg gepleegd is en zal worden, weinig verantwoordelijkheid opneemt in het dossier vrijwilligerswerk en verzekeringen. Dat manifesteert zich niet enkel in de manier van communiceren tussen organisaties en hun verzekeraar, waarbij de verzekeraar, die toch specialist is inzake verzekeringsmateries, de organisaties niet altijd volledig inlicht over de consequenties van de verzekeringskeuze die zij maken.

We dringen er op aan dat de overheid de verzekeringssector wijst op haar rol in deze materie, en deze sector aanzet om op een serene en degelijke manier mee te werken aan een goede en concrete verzekeringsoplossing voor alle organisaties, ongeacht hun grootte of hun financiële sterkte. Zo kan vanuit de verzekeringssector werk gemaakt worden van het vereenvoudigen van de verzekeringspolissen, zodat ook wie het jargon niet kent tenminste weet wat hij/zij ondertekent. De verzekeringssector kan ook een functie opnemen in het correct informeren van de organisaties over de essentie van de aansprakelijkheidsregeling en verzekeringsplicht die in de vrijwilligerswet is ingeschreven. We roepen de verzekeringssector ook op om de organisaties te ondersteunen bij het opmaken van een risicoanalyse, ervoor te zorgen dat organisaties die met vrijwilligers werken actuele polissen hebben, en om faire tarieven te vragen voor de verzekeringsoplossing die zij bieden.

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

1.3. Advies “Vrijwilligersverlof” (juli 2009)

De Voorzitter van de Commissie van Sociale Zaken van de Senaat heeft aan de HRV op 22 januari 2009 een advies gevraagd over het wetsvoorstel 4-316/1. Dit voorstel voorziet in de invoering van een artikel 12bis in de wet van 3 juli 2005 waarbij een systeem van onbezoldigde verlofdagen voor vrijwilligersbestuursleden van een vrijwilligersorganisatie wordt voorgesteld.

De werkgroep “Vrijwilligersverlof”, onder de deskundige leiding van de oud-voorzitter van de HRV, Raf De Zutter, heeft tijdens haar werkzaamheden een omstandig en gefundeerd advies geformuleerd. Daarin stelt zij dat de invoering van een dergelijke regeling in de vrijwilligerswet de nodige twijfels oproept met betrekking tot de haalbaarheid en de wenselijkheid. Ook moet elk voorstel getoetst worden aan de reële behoeften van het vrijwilligersveld, aansluiten bij de initiatieven om tot een administratieve vereenvoudiging te komen (zodat het vrijwilligerswerk niet wordt belemmerd) en getoetst worden aan de mogelijke raakvlakken met de arbeidswetgeving. Dit alles moet gebeuren in nauwe samenwerking met de HRV. Tot slot uit de werkgroep in haar advies ook haar bezorgdheid over de eventuele gevolgen voor de privacy en de non-discriminatie bij het invoeren van dergelijke voorstellen.

Advies betreffende wetsvoorstel 4-316/1

De Hoge Raad voor Vrijwilligers verheugt zich over de belangstelling van de leden van de Senaat voor het vrijwilligerswerk en over hun waardering voor de belangloze inzet van de vrijwilligers.

Deze belangstelling en waardering uiten zich vooral door het indienen van talrijke wetsvoorstellen, die gericht zijn op de verfijning, verbetering en aanvulling van de wet van 3 juli 2005.

De Hoge Raad voor vrijwilligers heeft, op vraag van de voorzitter van de Commissie Sociale Zaken van de Senaat, zijn standpunt bepaald t.a.v. het wetsvoorstel n° 4-316/1, ingediend op 22 oktober 2007, houdende invoeging van een artikel 12bis in de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers. In het voorgestelde artikel 12bis, wordt een systeem van onbezoldigde verlofdagen voor vrijwilligersbestuursleden van een vrijwilligersorganisatie voorgesteld.

Wij hebben het voorstel geanalyseerd. Eerst formuleren wij enkele algemene bedenkingen, dan bespreken wij de tekst van het wetsvoorstel en tenslotte geven wij ons advies.

Algemene bedenkingen

Vooreerst wensen wij te benadrukken dat het vrijwilligerswerk thuis hoort in de privésfeer van het individu. Ieder mens zou vrij en zonder beperkingen en voorwaarden moeten kunnen beslissen of hij zich wel of niet vrijwillig wil inzetten ten behoeve van mensen of van de samenleving als geheel.

Wanneer deze vrijwillige inzet gebeurt volgens de voorwaarden van een wettelijk, beschermend kader, zoals de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilliger, wordt het privaat karakter uiteraard aangetast. Dat is bijvoorbeeld al duidelijk het geval voor de mensen die een vervangingsinkomen genieten. De H.R.V. was voor deze overmatige controle geen voorstander.

Deze vorm van controle op de activiteiten van de vrijwilliger, vinden wij ook terug in dit wetsvoorstel bij de formulering van de bewijslast van de vrijwilliger indien deze beroep wil doen op vrijwilligersverlof.

In de toelichting verwijzen de indieners naar het opsporen, afhandelen en vervullen van wettelijk verplichte administratieve taken en stellen daar tegenover dat de meeste bestuurlijke diensten nog steeds overwegend toegankelijk zijn tijdens de werkuren, zodat bestuursleden verplicht worden vakantiedagen op te nemen.

Deze toestanden komen uiteraard voor in organisaties en feitelijke verenigingen die zonder vast personeel werken, In de organisaties met personeel worden deze opdrachten vaak gedelegeerd naar de vaste medewerkers. Bovendien worden tegenwoordig heel wat administratieve zaken elektronisch uitgevoerd. Deze nieuwe systemen evolueren verder en worden ook meer en meer toegepast in de officiële administratieve diensten. In feite is het motief voor het verlenen van speciale verlofdagen voor een deel achterhaald.

De vraag stelt zich ook voor welke bestuursleden deze mogelijkheid om verlofdagen

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

op te nemen openstaat. Een bestuursraad telt vaak meerdere leden en functies, zoals voorzitter, secretaris, penningmeester, en andere. Kan ieder bestuurslid beroep doen op deze mogelijkheid of gaat de wetgever uit van de situatie van een bestuurslid met een bepaalde, specifieke functie? Het is overduidelijk dat in een raad van bestuur van een organisatie die met vrijwilligers werkt, talrijke opdrachten en taken moeten uitgevoerd worden.

Dergelijk systeem houdt gevaar in voor discriminatie.

Analyse van de tekst van het wetsvoorstel.

Het voorstel spreekt over bestuursleden van een vrijwilligersorganisatie volgens artikel 3, 3° van de wet. Artikel 3,3^o van de wet handelt over “elke feitelijke vereniging of private of publieke rechtspersoon, die werkt met vrijwilligers”. Deze groep is zeer groot, de echte vrijwilligersorganisaties zijn zeer beperkt in aantal.

De term “vrijwilligersorganisatie” is niet conform aan artikel 3,3^o.(enkel in het nederlands).

Zonder dat de term “vrijwilliger-bestuurslid” duidelijk gedefinieerd wordt creëert het voorstel een frappante discriminatie met andere vrijwilligers. Talrijke vrijwilligers oefenen taken en opdrachten uit die evengoed en beter kunnen uitgevoerd worden overdag i.p.v. ’s avonds en in het weekend. Alleen de mogelijkheid om verlofdagen op te nemen voorbehouden aan vrijwilligers-bestuurders is duidelijk een discriminatie die we als H.R.V. niet kunnen aanvaarden.

Ongeacht de aard van het statuut of arbeidsovereenkomst van de werknemer kan hij/zij onbetaald verlof van maximaal twee halve dagen per maand opnemen.

Kunnen wij daaruit afleiden dat ook de ambtenaar onder deze maatregel valt, of de bediende of arbeider met een arbeidsovereenkomst, in proefperiode of ter vervanging of van beperkte duur? Dit lijkt niet duidelijk, noch in de toelichting, noch in het wetsvoorstel.

De vrije -onbetaalde dagen- worden gelijkgesteld met gewerkte dagen in het kader van de opbouw van pensioenrechten.

In welke mate wordt er rekening gehouden met deze onbetaalde verlofdagen (tot 12 per jaar) voor de berekening van het aantal verlofdagen voor het volgend jaar of bv. voor jongeren om het aantal werkdagen te bereiken dat hun eventueel recht kan geven op werkloosheidsuitkering.

Kan dergelijk systeem opgezet worden met een eenvoudige invoeging van een artikel in de wet van 3 juli 2005 of komen wij terecht in het systeem van arbeids- en/of loononderhandelingen?

Sommige vrijwilligers nemen vakantiedagen op om hun taken als bestuurslid op dergelijke wijze te kunnen uitvoeren. Het is een vrije keuze, maar hun verlofdagen zijn betaalde dagen. In het voorstel worden dit onbetaalde dagen. Dit betekent een discriminatie tegenover andere bestaande systemen zoals, politie verlof, vormingsverlof en andere. Het zou ook de drempel verhogen voor vrijwilligers, die om familiale en/of financiële redenen van deze mogelijkheid geen gebruik zouden kunnen maken.

Het is inderdaad normaal dat de aanvrager van vrijwilligersverlof moet kunnen bewijzen dat hij/zij werkelijk bestuurslid-vrijwilliger is van een vereniging. Wij staan echter zeer terughoudend tegenover het systeem dat in het wetsvoorstel opgenomen is.

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

Wij menen dat het volstaat om in de wet te voorzien dat de bewijslast bij de aanvrager ligt.

Het stelsel- vrijwilligersverlof kan trouwens negatieve gevolgen hebben. Tot nu toe kan bij een aanwervings procedure in bedrijven, het feit dat de kandidaat vrijwilligerswerk doet een pluspunt beteken. Wellicht wordt dit, vooral in kleine en middelgrote bedrijven met deze wet een minpunt. Twaalf dagen afwezigheid – zelfs onbetaald – kan bij de werkgever problemen scheppen.

Advies.

Rekening houdend met voorgaande aanmerkingen op het wetsvoorstel 4-316/1, adviseren wij de leden van de Sociale Commissie van de Senaat om :

- vernoemd wetsvoorstel te toetsen aan de reële behoeften van het vrijwilligersveld, in samenwerking met de Hoge Raad voor Vrijwilligers
- vernoemd wetsvoorstel te toetsen aan de mogelijke raakvlakken met de arbeidswetgeving
- in vernoemd wetsvoorstel rekening te houden met de normen van privacy en non-discriminatie.
- verder te ijveren voor een vereenvoudiging van administratieve maatregelen, die het vrijwilligerswerk kunnen remmen.

Deze adviezen wijzen duidelijk op grote twijfel bij de vrijwilligers over de wenselijkheid en haalbaarheid van dergelijke regeling in de wet van 3 juli 2005. De ondersteuning van het vrijwilligerswerk mag niet leiden tot maatregelen die geen of onvoldoende rekening houden met de privésfeer, die essentieel is voor de vrijwilliger.

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

1.4. Advies "Afwijkingen artikel 12" (oktober 2009)

De Kamerleden Mevrouw Sonja BECQ, de Heer Roel DESEYN, Mevrouw Inge VERVOTTE, de Heer Luc GOUTRY en Mevrouw Hilâl YALÇIN dienden een wetvoorstel in om vrijwilligers, actief in de opvangdiensten, het niet-dringend ziekenvervoer of dringende medische hulpverlening een hogere vergoeding te geven. Deze verhoging zou gebeuren door een aanpassing van artikel 10 van de wet van 3 juli 2005.

Minister van Sociale Zaken, Laurette Onkelinx, vroeg aan de HRV op 3 maart 2009 een advies over bovenvermeld wetsvoorstel. Tijdens verschillende algemene vergaderingen werd over deze complexe problematiek uitvoerig gedebatteerd waarbij de Leden alle argumenten vóór of tegen een verhoging hebben afgewogen en de verschillende sectoren uit het vrijwilligersveld hun stem lieten horen.

Op de algemene vergadering van 9 oktober 2009 werd het advies door de algemene vergadering goedgekeurd en doorgestuurd naar Minister Onkelinx. Daarin onderstreept de Raad het onbezoldigde karakter van het vrijwilligerswerk, maar kan hij zich wel akkoord om voor de bovenvermelde categorieën alsnog een afwijking van het algemeen kostenvergoedingssysteem voor vrijwilligers toe te kennen.

De Raad opteert ervoor om de mogelijke verhogingen toe te staan door middel van uitvoeringsbesluiten boven het wijzigen van de vrijwilligerswet zelf. Hierbij moet gestreefd worden naar een duidelijke en transparante duidelijke afbakening van welke vrijwilligers er precies bedoeld worden in de uitzonderingsregeling(en).

Ook wil de HRV geraadpleegd worden bij elke nieuwe vraag om een uitzondering toe te staan op de regeling inzake kostenvergoedingen voor vrijwilligers (wat trouwens voorzien is in de vrijwilligerswet).

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

ADVIES (OP VRAAG VAN MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN VOLKSGEZONDHEID Laurette ONKELINX) OVER HET WETSVORSTEL 52/1806/001 TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 3 JULI 2005

Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid ONKELINX heeft, in een brief aan de Hoge Raad voor Vrijwilligers (HRV) op 3 maart 2009, een advies gevraagd over het wetsvoorstel 52/1806/001 tot wijziging van de wet van 3 juli 2005 (betreffende de rechten van vrijwilligers).

Dit voorstel, ingediend door de Kamerleden Mevrouw Sonja BECQ, de Heer Roel DESEYN, Mevrouw Inge VERVOTTE, de Heer Luc GOUTRY en Mevrouw Hilâl YALÇIN, wil de vrijwilligers, actief in de opvangdiensten, het niet-dringend ziekenvervoer of dringende medische hulpverlening, een hogere vergoeding geven.

De HRV wijst erop dat het vrijwilligerswerk in principe onbezoldigd is: de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers (hierna vrijwilligerswet genoemd) legt noch aan de overheid, noch aan de organisatie de verplichting op om vergoedingen uit te betalen.

Artikel 10 van de vrijwilligers stelt wel dat het onbezoldigd karakter van het vrijwilligerswerk niet belet dat de door de vrijwilliger voor de organisatie gemaakte kosten door de organisatie worden vergoed.

Hierbij heeft men de keuze de forfaitaire en reële kostenvergoedingen waarbij in principe deze twee wijzen van vergoeding niet mogen gecombineerd worden. Sinds 29 mei 2009 is echter een combinatie van de forfaitaire kostenvergoeding met een terugbetaling van de reële vervoerskosten mogelijk voor maximaal 2000 kilometer per jaar per vrijwilliger.

Na een grondige analyse van het voorliggende voorstel, waarbij de desbetreffende partners uit het werkveld werden geconsulteerd, kan de Raad zich akkoord verklaren om de vermelde categorieën, te weten de vrijwilligers, actief in de opvangdiensten, het niet-dringend ziekenvervoer of de dringende medische hulpverlening, een afwijking van het algemeen kostenvergoedingssysteem voor vrijwilligers toe te kennen. De HRV vertrouwt erop dat de toepassing van deze afwijking zal geregeld worden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers bij gelegenheid van de bespreking van wetsvoorstel 52/1806/001.

De HRV wijst er wel op dat er voor elke uitzondering best een apart koninklijk besluit wordt opgesteld, waardoor een concrete, transparante en duidelijke afbakening gemaakt kan worden van welke vrijwilligers er precies geïsoleerd worden in de uitzonderingsregeling(en).

Artikel 12 van de vrijwilligerswet voorziet dat de Koning, bij een besluit vastgesteld door de Ministerraad voor specifieke categorieën van vrijwilligers, onder de door Hem bepaalde voorwaarden, de bedragen kan verhogen. Zoals reeds aangehaald in zijn advies over de terugbetaling van onkosten en vergoeding voor het vrijwilligerswerk aan de Minister op 2 juli 2008, is de Raad van mening dat het toestaan van gecontroleerde uitzonderingen beter is dan verschillende statuten uit te werken, die enkel tot verwarring en versnippering zouden kunnen leiden.

De Raad verkiest deze uitzonderingen echter toe te staan door middel van uitvoeringsbesluiten boven het wijzigen van de vrijwilligerswet zelf. Verder wenst de HRV te worden geraadpleegd bij elke nieuwe vraag om een uitzondering toe te staan op de regeling inzake kostenvergoedingen voor vrijwilligers zoals voorzien in de vrijwilligerswet.

2. De Hoge Raad voor Vrijwilligers: de algemene vergaderingen en de werkgroepen

2.1. De algemene vergaderingen

In 2009 kwam de Hoge Raad vier keer samen.

2.1.1. Eerste algemene vergadering (januari 2009)

- **Bekijken van een tekstvoorstel met betrekking tot de verzekeringen met deelname van Professor Claassens, deskundige inzake verzekeringen en STEMMING**

HAMBACH Eva, voorzitter van de werkgroep “verzekeringen”, schetst kort het ontstaan en het doel van dit advies. De vrijwilligers en hun organisaties hebben recht op een goede en afdoende bescherming. Het advies heeft zowel betrekking op artikel 5 (dat handelt over de aansprakelijkheid van de vrijwilliger en de organisatie) als artikel 6 (verzekering vrijwilligerswerk) van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers. Beide artikelen moeten gezamenlijk bekeken en geëvalueerd worden. Professor Claassens stelt vast dat op het terrein zich heel wat interpretatieproblemen voordoen. De klemtoon moet op de effectieve bescherming van de vrijwilliger liggen alsook op de verplichtingen van de organisatie. Elke vrijwilliger, waar hij of zij ook actief is (ook in feitelijke verenigingen) moet goed verzekerd zijn. De voorliggende tekst geeft de verzekeringsproblematiek goed weer maar er kunnen her en der wel enkele nuances worden aangebracht.

Het is niet de bedoeling om de volledige tekst te herlezen, maar wel elk punt nader te bekijken en eventuele opmerkingen/nuances/wijzigingen aan het oorspronkelijke voorstel aan te brengen.

Na een boeiende discussie leidt dit tot het aanpassen van het voorstel op enkele punten.

HAMBACH Eva zal de tekst aanpassen en nog verder verfijnen, dit in overleg met Professor CLAASSENS. Daarna zal de aangepaste tekst zo vlug mogelijk worden doorgestuurd aan de leden: zij kunnen dan hun opmerkingen schriftelijk melden. Op de volgende algemene vergadering zal er dan over het volledige advies worden gestemd.

- **Bekijken van een stand van zaken over de wijziging van artikel 10 (over de vrijwilligersvergoedingen) van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers**

Een wijziging van artikel 10 van de wet van 3 juli 2005 (betreffende de rechten van vrijwilligers) is voor advies naar de Raad van State, daarna gaat het nog voor een tweede lezing naar de Ministerraad en dan voor stemming naar de Kamer. Deze tekst zal dan in een niet-dringende Programmawet verschijnen. Dit artikel zou aan de organisaties de mogelijkheid geven om de vervoerskosten, door de vrijwilliger gemaakt in het kader van zijn vrijwilligerswerk, beperkt te cumuleren met de forfaitaire vergoedingen.

2.1.2. De tweede algemene vergadering (maart 2009):

- **Bekijken van tot de verzekeringen en stemming; de aangepaste versie van het advies van de Raad met betrekking**

Eva Hambach heeft na lezing de nodige wijzigingen aangebracht aan de oorspronkelijke tekst. Het ontwerp van voorstel wordt per handstemming unaniem goedgekeurd, mits er nog enkele taalkundige wijzigingen worden aangebracht aan de Nederlandstalige tekst.

- **Verslag van de ontmoeting met de Senaat over de drie wetsvoorstellen met betrekking tot het vrijwilligerswerk**

Ontvangst: De afvaardiging van de HRV heeft een welwillend gehoor gevonden.

1. **Wetsvoorstel om het voor bepaalde vreemdelingen gemakkelijker te maken om vrijwilligerswerk te verrichten**
Akkoord met het principe.

2. **Wetsvoorstel tot versoepeling van de procedures die moeten gevolgd worden door gehandicapte personen en zieken om vrijwilligersactiviteiten te mogen uitoefenen**

-de situatie van gehandicapte personen is niet dezelfde als deze van de arbeidsongeschikten;
-terughoudendheid (het welzijn van personen die vrijwilliger willen worden en de eventuele ongeschiktheid van bepaalde kandidaat-vrijwilligers); (de oprichting van een werkgroep, zie hieronder).

3. **Wetsvoorstel "verlof aan bestuurders"**

- Het standpunt van de HRV moet nog bepaald worden (oprichting van een werkgroep, zie hieronder). Deze problematiek moet niet worden geregeld via de wet van 3 juli 2005.

- **Opvolging van het voorstel met betrekking tot de "vreemdelingen" (ontmoeting met het kabinet van Mevrouw Joëlle Milquet, amendementen,...)**

- Het kabinet van de Minister verklaart zich akkoord met het standpunt van de HRV.

- Wat de vorm betreft, is de oplossing om de wet door een wetsvoorstel te wijzigen te verkiezen boven deze om een koninklijk besluit te wijzigen door een wet.

- **De voorbereiding van een nieuwe ontmoeting in de Senaat in verband met de evaluatie van (het geheel) de wet betreffende de rechten van vrijwilligers**

De Senaatscommissie Sociale Aangelegenheden wenst een nieuwe raadpleging met een delegatie van de HRV en dit om de toepassing van de wet in zijn geheel te evalueren. Vooropgestelde datum: 21 april om 14 u 30 (maar nog niet definitief).

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

Deze datum lijkt te dichtbij om een globale evaluatie te kunnen uitvoeren, want de actoren op het werkveld moeten worden geraadpleegd. Er kan echter al een gedeeltelijke evaluatie gebeuren op basis van de adviezen over “de verzekeringen” en “de vergoedingen” die al werden verstrekt door de HRV. Zodra het advies over de verzekeringen klaar is, zal dit document worden toegestuurd aan de Voorzitster van de Senaatscommissie Sociale Aangelegenheden.

Meerdere Leden vragen zich af of er geen tegenstrijdigheid bestaat tussen het feit dat de HRV wenst geïnformeerd te worden over elk initiatief op het vlak van het vrijwilligerswerk en het feit dat het praktisch niet mogelijk is om telkens te reageren op elk wetsvoorstel dat uit een vergeethoek wordt gehaald....

Antwoord: Volgens artikel 3, § 1 van het koninklijk besluit van 2 oktober 2002 houdende oprichting van de Hoge Raad voor Vrijwilligers is dit juist één van zijn taken: “ (...): *op eigen initiatief of op verzoek van de bevoegde Ministers adviezen geven of voorstellen doen met betrekking tot vrijwilligers en vrijwilligerswerk* “. Daaruit volgt dat de HRV geen enkele verplichting heeft om te reageren op elk parlementair initiatief, zelfs al wenst de Raad erover te worden geïnformeerd.

2.1.3. Vergadering uitgebreid Bureau (juli 2009)

Inleiding

De Voorzitster opent de vergadering omstreeks 14.15 uur en herinnert aan de reden waarom het uitgebreid Bureau dringend bijeengeroepen werd: voor het **aangepaste wetsvoorstel tot het toegankelijk maken van vrijwilligerswerk voor vreemdelingen van mevrouw Nahima LANJRI, Senator, (4 – 840/2)** achtte de Adviesraad voor de tewerkstelling van buitenlandse werknemers (ARTBV), ingesteld bij het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, het advies van de Hoge Raad voor vrijwilligers (HRV) wenselijk, meer bepaald zijn standpunt over de vraag of:

- vreemdelingen in opvangcentra voor vluchtelingen als vrijwilliger tewerkgesteld moeten kunnen worden, of dat
- vrijwilligerswerk beperkt moet blijven tot personen die legaal in het land verblijven.

Gezien de dringendheid was het moeilijk een plenaire vergadering van de Raad bijeen te roepen. Bijgevolg werd beslist een Bureauvergadering te beleggen waarop alle geïnteresseerde leden van de Raad uitgenodigd zijn, voor het geval ze zich op dinsdagnamiddag 8 juli 2010 kunnen vrijmaken voor de vergadering.

Alle deelnemers krijgen eerst de gelegenheid zichzelf, en vooral de organisatie die ze vertegenwoordigen, voor te stellen.

- **Mikael Franssens**, vertegenwoordiger van CIRE, Coördination et Initiatives pour Réfugiés et étrangers;
- **Christian Wauthier**, juridisch raadgever bij de « L’Association pour le Volontariat » ;
- **Marie-Noëlle Deschoutheete**, vertegenwoordigster bij de Convivial ASBL;
- **Tine Debosscher**, vertegenwoordigster bij het VMC, Vlaams Minderheden Centrum;

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

1. Uiteenzettingen door de afgevaardigden van organisaties die werkzaam zijn op het gebied van vreemdelingen

Bovengenoemde organisaties die werkzaam zijn op het gebied van vreemdelingen, zijn grotendeels dezelfde mening toegedaan: ze zijn allemaal tevreden dat bepaalde vreemdelingen vrijwilligerswerk zouden mogen verrichten. Dit zou een stap vooruit betekenen, aangezien vreemdelingen thans *officieel* geen toegang hebben tot dit uitstekende integratiemiddel.

Hun bezwaren hebben voornamelijk betrekking op twee bepalingen van het wetsvoorstel:

a. Het onderscheid tussen

	Mogen vrijwilligerswerk verrichten	Mogen geen vrijwilligerswerk verrichten
Vreemdelingen die legaal in België verblijven	Wie langer dan drie maanden in België mag verblijven	Wie maximaal drie maanden in België mag verblijven
Vreemdelingen die nog niet legaal in België verblijven	Wie recht op opvang heeft	Wie geen recht op opvang heeft

Aangezien bepaalde politieke partijen zich kanten tegen elke openstelling van vrijwilligerswerk voor vreemdelingen, moet de vraag gesteld worden of de voorkeur uitgaat naar:

- een wet die **een deel** van de vreemdelingen toestaat legaal vrijwilligerswerk te verrichten, of
- helemaal geen wet.

Alle organisaties die werkzaam zijn op het gebied van vreemdelingen, pleiten in ieder geval voor het afschaffen van het onderscheid tussen vreemdelingen die langer dan drie maanden legaal in België mogen verblijven en vreemdelingen die dit maximaal drie maanden mogen.

b. De draconische sancties (tot een gevangenisstraf van een jaar of een geldboete van € 750) waarin artikel 4 voorziet, meer bepaald voor al wie "*daden stelt die ... op een dwaalspoor kunnen brengen*"

De organisaties protesteren unaniem tegen de wanverhouding tussen de strengheid van de straffen en de uiterst vage omschrijving van de 'overtredingen' die aldus bestraft worden. Indien een compromis aangewezen blijkt, kan de draagwijdte van deze bepaling beperkt worden door het woord '*opzettelijk*' toe te voegen.

2. Analyse van het voorstel 'vreemdelingen'

Daarna volgt een geanimeerd debat tussen de leden van de Hoge Raad voor vrijwilligers en hun genodigden, waarbij volgende standpunten werden ingenomen:

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

- Bepaalde verenigingen verzetten zich weliswaar niet ertegen dat vreemdelingen die maximaal drie maanden legaal in België mogen verblijven, niet langer gediscrimineerd worden ten opzichte van vreemdelingen die dit langer dan drie maanden mogen, maar wijzen erop dat talrijke organisaties streven naar enige **stabiliteit** bij het verrichten van vrijwilligerswerk. Zij verkiezen met andere woorden personen van wie het verblijf in België niet beperkt is.
- De verenigingen die een beroep doen op vrijwilligers, kunnen niet nagaan of een kandidaat-vrijwilliger van allochtone afkomst wel degelijk tot een categorie behoort die zulke activiteiten mag uitvoeren. Daardoor valt te vrezen dat:
 - bepaalde organisaties kandidaat-vrijwilligers van allochtone afkomst systematisch weigeren om problemen te voorkomen. Dit zou een ongewild gevolg zijn van een wet die vrijwilligerswerk weliswaar toegankelijk maakt voor vreemdelingen, maar die in feite bijna niet haalbaar zou zijn in de praktijk.
 - andere, minder behoedzame en goed menende organisaties sancties buiten verhouding riskeren omdat ze niet erin geslaagd zijn na te gaan wat op hun niveau vrijwel niet nagegaan kan worden.

Vraag: is dergelijke wet beter dan geen wet?

Drie antwoorden:

- **JA** *volgens sommigen*, omdat deze wet een stap vooruit betekent
- **NEEN** *volgens anderen* omdat deze wet
 - zou leiden tot discriminatie
 - in praktijk dode letter zou blijven
 - tegelijk een symbolische stap vooruit, maar ook een feitelijke stap achteruit zou betekenen
- een noodzakelijk **COMPROMIS** *volgens nog anderen*
Deze groep pleit voor een tussenoplossing, waarbij het positieve uit dit voorstel (een zekere openstelling) behouden wordt, maar tegelijk geprobeerd wordt deze openstelling zo veel mogelijk uit te breiden en de negatieve bepalingen (sancties en discriminatie) te schrappen of te beperken.

• Vaststellingen

◦ Sommigen zijn onmiddellijk op hun hoede zodra ze het woord "vreemdeling" horen!

◦ In de wet van 3 juli 2005 wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen 'bezoldigd werk' en 'vrijwilligerswerk' bijgevolg zijn **andere bepalingen**, waarmee voorkomen moet worden dat sommigen zich, onder het mom van vrijwilligerswerk, bezondigen aan onder andere mensenhandel of zwartwerk, **overbodig**.

- **Paradox:** het arbeidsrecht laten gelden voor personen van wie de arbeidsvergunning geweigerd wordt!

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

- Ter herinnering

- mondelinge belofte tot soepele benadering door de vertegenwoordigers van de sociale inspectie
- belofte door minister Demotte in 2005 dat er **geen** extra **controle** zou zijn, wat de *uiterst kordate* houding van de HRV hieromtrent rechtvaardigt

- Ter sprake gebrachte 'technische' oplossingen

- i. geen koninklijk besluit, maar
- ii. wijziging van de wet van 1999 en
- iii. schrappen van artikel 9 § 2 van de wet van 3 juli 2005 ("§ 2. Onder de voorwaarden die de Koning bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad bepaalt, zijn de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers en de uitvoeringsbesluiten ervan niet van toepassing op het vrijwilligerswerk.") omdat de Koning geen voorwaarden meer hoeft vast te leggen indien deze vraag opgelost wordt met behulp van een wet ...

- Conclusies

Het uitgebreid Bureau eigent zich het recht niet toe te stemmen over deze kwesties, maar stelt voor **een brief te richten aan de Voorzitster van de Commissie voor de Sociale Aangelegenheden van de Senaat**, waarin wordt verduidelijkt

1. dat het gunstige advies van de HRV in februari 2009, waarover sprake in de verantwoording van het wetsvoorstel nr. 4-840/2:
 - betrekking had op de tekst van het op 1 juli 2008 ingediende wetsvoorstel nr. 4-840/1, *zoals het toen geformuleerd werd*, en dat dit advies
 - **geen** betrekking heeft op de tekst van het op 1 april 2009 ingediende wetsvoorstel nr. 4-840/2, dat het vorige wetsvoorstel fundamenteel wijzigt
2. dat de HRV niet akkoord gaat met het principe dat in een gewijzigde tekst een advies staat dat vóór deze wijziging uitgebracht werd; deze werkwijze zaait twijfel aangezien de HRV tot nu toe geen advies over deze gewijzigde tekst geformuleerd heeft
3. dat de HRV meer tijd nodig heeft om een omstandig advies over de tekst nr. 4-840/2 uit te brengen
4. dat deze kwestie op de agenda van de volgende plenaire vergadering van de HRV komt (oktober 2009)
5. dat de HRV hoopt dat dit gewijzigde wetsvoorstel pas goedgekeurd wordt nadat de Raad zich hierover opnieuw zal kunnen uitspreken.

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

2.1.4. De derde algemene vergadering (oktober 2009)

- **Opstarten van een werkgroep “formaliteiten”**

Marc Bouteiller, de coördinator van de op te richten werkgroep “formaliteiten” heeft reeds contact gehad met het Agentschap voor Administratieve Vereenvoudiging en deze overheidsdienst is bereid om de HRV te helpen.

De werkgroep:

- moet haar doelstellingen duidelijk formuleren en deze ook aan de algemene vergadering kenbaar maken. De voorzitter van deze werkgroep zal daarom een concrete agenda opstellen;
- de werkgroep kan de problemen aankaarten en advies/aanbevelingen geven aan de buitenwereld, mits dit wordt voorgelegd aan de Algemene Vergadering;
- kan zich laten bijstaan door externe deskundigen en externe leden, maar zij mogen geen meerderheid vormen in de werkgroep, gezien de eerdere negatieve ervaringen in andere werkgroepen;
- mag haar werkveld niet alleen beperken tot het aspect van de administratieve vereenvoudiging (de suggestie om de naam te veranderen in “werkgroep administratieve vereenvoudiging” werd door de Raad niet weerhouden): het gaat ondermeer ook om de problemen met de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, de ziekenfondsen,.....

Een zestal leden van de HRV hebben zich al bereid verklaard om deel te nemen aan deze werkgroep. Zij zullen samen een eerste datum afspreken om samen te vergaderen.

- **Bekijken van het voorstel tot advies, opgemaakt door het Bureau met betrekking tot de gevraagde uitzonderingen inzake vergoedingen (artikel 12) en STEMMING;**

Ter herinnering: het gaat hier om het ontwerp van advies, opgesteld door het Bureau (op vraag van Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid Onkelinx) over het wetsvoorstel 52/1806/001 om vrijwilligers, actief in de opvangdiensten, het niet-dringend ziekenvervoer of dringende medische hulpverlening, een hogere vergoeding te geven.

De Voorzitster geeft een korte samenvatting van het positief advies (opgesteld door het Bureau) en laat daarna de Leden zelf aan het woord.

Verschillende leden geven hun bemerkingen op het voorliggende advies:

- de tekst is te vaag en spreekt zichzelf een stuk tegen: in het eerste gedeelte heeft men het over de kosteloosheid van het vrijwilligerswerk, in het tweede gedeelte “vraagt” de Raad een verhoging van de bedragen voor bepaalde categorieën vrijwilligers;
- de Minister vraagt de Raad om een advies op een initiatief van parlementsleden die een verhoging van de vergoedingen wensen te realiseren via een wijziging van de wet van 3 juli 2005. Nochtans, en dit wordt ook in het advies duidelijk gesteld, zou elke uitzondering heb best worden geregeld via een specifiek koninklijk besluit;

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

- Sommige leden zijn bang dat, door het toestaan van uitzonderingen, er een precedent zal ontstaan en ook andere categorieën vrijwilligers een verhoging van de vrijwilligersvergoedingen zullen vragen. Ook zouden bepaalde activiteiten die eigenlijk door professionelen zouden moeten verricht worden, nu wel eens definitief als vrijwilligerswerk worden gecatalogeerd. Dit zou een verdere professionalisering (veel beroepen in de medische sector werden ooit door vrijwilligers verricht) in bepaalde sectoren tegenhouden....
- Dit voorstel wordt door de drie afdelingen (Vlaamse, Duitstalige en Franstalige afdelingen) van het Rode Kruis ondersteund (zie hiervoor ook het verslag van de Algemene Vergadering van de HRV van 9 juni 2009). De Vlaamse oppasdiensten zijn eveneens voor dit voorstel te vinden, langs Franstalige kant is er meer terughoudendheid. Er wordt echter gepleit voor een solidariteit tussen de verschillende gemeenschappen van ons land;
- Bestaat er geen gevaar dat, als de Raad moet oordelen over uitzonderingen, er sterk zal gelobbyd worden door de sectoren om alsnog een verhoging te bekomen?
- Is artikel 2 van de vrijwilligerswet (het uitsluiten van bepaalde categorieën vrijwilligers uit het toepassingsgebied) geen betere weg om de categorieën vrijwilligers waarover nu gesproken wordt een hogere vrijwilligersvergoeding toe te kennen?
- Op welke basis gaat men uitzonderingen toestaan? Er wordt wel gesproken van objectieve criteria maar deze vindt men nergens terug. Alvorens een advies te formuleren zou er eerst in de Raad -overeenstemming moeten bestaan over objectieve criteria (bijvoorbeeld is dit vrijwilligerswerk die niet door professionelen kan worden overgenomen?). En wat betekent een "grondige analyse": dit is een doodoener zonder veel betekenis...Andere leden menen dan weer dat ieder Lid, op basis van de verstrekte documenten en de discussies in de verschillende algemene vergaderingen, nu genoeg informatie heeft om tot een beslissing te komen....
- Is het niet beter om eerst te stemmen over de algemene principes en dan over het advies zelf?
- De deskundige wijst erop dat de oppashulp nooit professionaliseerbaar is en de nood, door de vergrijzing, nog gevoelig zal stijgen....
- Het toestaan van een uitzondering op de huidige vrijwilligersvergoedingen kan inderdaad een precedent scheppen, maar:
 - het gaat hier om een beperkt aantal vrijwilligers;
 - in het advies wordt uitdrukkelijk gevraagd dat de Raad bij elk nieuw verzoek om een uitzondering toe te staan, wordt geraadpleegd.

Bij handstemming – een voorstel om schriftelijk en anoniem te stemmen wordt niet aanvaard - wordt het voorstel goedgekeurd met 7 stemmen voor, 4 tegen en 2 onthoudingen.

Verdere wijzigingen aan het advies werden na de stemming niet meer aanvaard.

Het advies zal door het secretariaat met een begeleidende brief naar de Minister worden verstuurd.

- **Opvolging van de door de HRV verstuurd brieven over het vrijwilligerswerk door vreemdelingen;**

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

Op de brief, verstuurd door de HRV naar de Voorzitster van de Senaatscommissie Sociale Aangelegenheden, Mevrouw LANJRI, als reactie op een geamendeerd voorstel, werd nog niet geantwoord. In dit schrijven uit de HRV zijn bezorgdheid over de mogelijke controle van organisaties die vreemdelingen vrijwilligerswerk laten verrichten

Er zal een herinneringsbrief worden verstuurd naar Mevrouw LANJRI om haar te wijzen op de problematiek over de vreemdelingen die vrijwilligerswerk willen doen.

De Raad benadrukt opnieuw dat hij zich absoluut verzet tegen een verregaande controle van de organisaties die vreemdelingen de mogelijkheid geven om vrijwilligerswerk te doen.

Alhoewel er een principeakkoord in de federale regering bestaat omtrent het asielbeleid, is er op dit ogenblik geen politieke wil om vreemdelingen maximaal toegang te geven tot het vrijwilligerswerk. Daarom vindt de Raad het nuttig om het standpunt van dit onderwerp opnieuw ter sprake te brengen in een brief aan de Minister van Werk Joëlle Milquet.

- **2010, het Belgisch EU-Voorzitterschap en 2011, het Europees Jaar voor Vrijwilligerswerk, mogelijkheden en op te starten projecten;**

Het Rode Kruis zal op het einde van 2010, als overgang van het Europees Jaar van de armoede en sociale uitsluiting naar het Europees Jaar voor Vrijwilligerswerk, een groot evenement organiseren.

De Belgische leden van het CEV (Centrum Europees Vrijwilligerswerk), te weten, Association pour le Volontariat, Het Punt VZW, Plate-forme Francophone du Volontariat en Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk, hebben reeds een vergadering overlegd over dit onderwerp, namelijk de organisatie van de Algemene Vergadering (met bijhorende conferentie) van het CEV in het najaar van 2010. In het kader van het EYV 2011 (European Year of Volunteering) zijn vier prioriteiten vastgesteld door de EU-instellingen die als leidraad dienen voor dit Europees Jaar:

- Het werken aan een kansrijke omgeving voor vrijwilligerswerk in de EU - vrijwilligerswerk vast ankeren als vast deel van het promoten van civiele deelname en mens-tot-mens activiteiten in EU-context;
- Empowerment van vrijwilligersorganisaties en het verbeteren van de kwaliteit van vrijwilligerswerk - versimpelen van vrijwilligerswerk en netwerking vergemakkelijken, aanmoedigen van mobiliteit, samenwerking en synergie tussen vrijwilligersorganisaties en andere sectoren in EU-context;
- Belonen en (h)erkennen van vrijwilligersactiviteiten - aanzetten en aanmoedigen van individuele initiatieven, van mensen, van bedrijven en van vrijwilliger-ontwikkelingsorganisaties om meer systematisch erkenning te verkrijgen voor vrijwilligerswerk bij beleidsmakers, burgerlijk-maatschappelijke organisaties en werkgevers voor talenten en vaardigheden die door vrijwilligerswerk worden ontwikkeld;
- Het sensibiliseren van de bevolking voor de waarden en het belang van vrijwilligerswerk als uitdrukking van burgerparticipatie die bijdragen aan thema's die alle Lidstaten aangaan, zoals een harmonieuze ontwikkeling van de maatschappij en economische cohesie.

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

De HRV kan een keuze maken uit één of meerdere thema's en daardoor aangeven wat de Raad op de agenda wil plaatsen tijdens dit Europees Jaar voor het Vrijwilligerswerk. Ook zou de HRV zijn ondersteuning kunnen bieden aan allerlei acties die door de Leden of organisaties die met vrijwilligers werken worden ondernomen. Het is wel belangrijk dat er een uitwisseling gebeurt van de initiatieven die de verschillende leden van de Raad nemen.

Het zou nuttig zijn als er een werknota (met suggesties en eventueel concrete plannen over hoe de HRV de jaren 2010 en 2011 wil voorbereiden) klaar zou zijn tegen één van de volgende algemene vergaderingen. Voor 2011 is het trouwens ook nuttig om zich te richten naar de twee volgende voorzitters van de Europese Unie.

Op de website www.eyv2011.eu kan er gekozen worden voor een passend logo bij dit Europees Jaar.

2.1.5. De vierde algemene vergadering (december 2009)

- **Uiteenzetting van Dominique Verté over het thema "vergrijzing van de bevolking en het vrijwilligerswerk";**

a) auteur van deze uiteenzetting:

Als wetenschappelijk deskundige bij de HRV en lid van het departement AGOGICS van de VUB, beschikt Professor Verté over een belangrijke deskundigheid op het vlak van de sociale gerontologie en een ervaring van meer dan vijftien jaar voor wat betreft het onderzoek naar ouderen toe, alsook de evaluatie van hun behoeften. Dit onderzoek gebruikt zowel kwantitatieve als kwalitatieve technieken.

b) de wetenschappelijke basis van deze uiteenzetting:

De uiteenzetting is het resultaat van onderzoek over dit thema, verricht te:

- ten eerste in Vlaanderen en Brussel, maar die
- zich geleidelijk aan zal uitbreiden naar Wallonië (waar tienduizenden personen zullen ondervraagd worden, de keuze van het voorbeeld van Gouvy is te wijten aan toeval, namelijk vrijwilligers die met dit onderzoek belast zijn, zijn afkomstig van die gemeente) en
- zelfs in Nederland.

Opmerkingen:

- a) geen enkele beduidend verschil tussen de deelname aan vrijwilligerswerk in Vlaanderen en het multiculturele en sterk verstedelijkt Brussel;
- b) de eerste onderzoeken zouden toch duiden op een grotere deelname aan het vrijwilligerswerk in Nederland (Zou dit te maken hebben met het feit dat minder mensen in Nederland voltijds werken en de protestantse kerken die traditioneel meer het accent hebben gelegd op lokale initiatieven?)
- c) de gegevens komende van de Waalse Gemeente Gouvy lijken er op te wijzen dat de deelname aan het vrijwilligerswerk zich tussen dat van Vlaanderen/Brussel en Nederland bevindt....

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

De komende voorziene onderzoeken, zowel in Nederland als in Wallonië, zullen moeten vaststellen of deze eerste verschillen juist zijn en, als dit zo is, moeten we nagaan wat hiervoor de redenen kunnen zijn....

c) Het belang van het thema “ Veroudering van de bevolking en het vrijwilligerswerk”

Ter herinnering: in 2000 was één Belg op vier 65 jaar of ouder, in 2050 zal dit één Belg op drie zijn. Dominique Verté benadrukt de groeiende rol dat het vrijwilligerswerk kan spelen in de strijd tegen de eenzaamheid.... en de opsporing ervan (de sociale waakzaamheid). Een op vijf ouderen lijdt onder de eenzaamheid en één vierde van deze “eenzamen” heeft de indruk dat ze geen deel meer uitmaken van de samenleving waardoor ze zelf geen enkel initiatief zouden nemen om uit deze situatie te geraken. De personen die het meest nood hebben aan hulp vallen vaak “ *tussen de mazen van het net*”.

d) De opportuniteit om de inspanningen te ondersteunen voor initiatieven die het vrijwilligerswerk aanmoedigen

In kringen waar het vrijwilligerswerk “the place to be” is geworden, stelt men vast dat de baten van het vrijwilligerswerk groter zijn dan de inspanningen die worden verricht om het vrijwilligerswerk te ondersteunen.

e) Determinanten die bepaalde ouderen overhalen om vrijwilligerswerk te doen

De wetenschappelijke studie, verricht op basis van een grondige wetenschappelijke bevraging, heeft ons toegelaten om de parameters te bepalen die van invloed kunnen zijn op ouderen om al dan niet vrijwilligerswerk te doen:

* de betrokkenheid van het buurtleven (de term “buurt” is beperkter dan het grondgebied van de gemeente): het gaat hier duidelijk om **de meest belangrijke determinant**: dit kan verklaard worden door het feit dat, hoe ouder men wordt, hoe meer men zich beperkt of beperkt is tot de onmiddellijke geografische nabijheid..... De personen die zich betrokken voelen met wat er zich in hun buurt afspeelt, zijn duidelijk vaker vrijwilliger dan de anderen;

* deelname aan het maatschappelijk middenveld: de ouderen die zich engageren in het maatschappelijk middenveld hebben **duidelijk meer** de neiging om vrijwilliger te worden: dit duidt erop dat het vrijwilligerswerk, om zich verder te ontwikkelen, zou moeten kunnen steunen op bestaande lokale netwerken.

* altruïsme en zingeving: een belangrijke groep vrijwilligers geeft aan dat de wens om zich nuttig te maken en om zin te geven aan hun leven (al dan niet op religieus vlak) een rol speelt om vrijwilliger te worden;

* diploma en inkomenscategorieën: er schijnt een zeker positief verband te bestaan tussen deze determinanten en de deelname aan vrijwilligerswerk;

* de urbanisatiegraad van de gemeente waar de oudere woont: in tegenstelling tot wat veel waarnemers veronderstellen, speelt de urbanisatiegraad van de gemeente/stad waar de oudere woont geen noemenswaardige rol bij de keuze om al dan niet vrijwilliger te worden. Dit verwondert sommigen en bewijst dat de sociale cohesie in Brussel sterker is dan wat men op het eerste zicht zou denken....

* de gezondheidstoestand: een lichte oververtegenwoordiging van personen met een beperkte gezondheid;

* sociaal isolement: sommige ouderen verklaren dat zij vrijwilligerswerk doen **om sociale contacten te hebben** (de meeste eenzaamheid situeert zich tussen 70 en 79 jaar);

* de burgerlijke stand: lichte oververtegenwoordiging van personen die nooit getrouwd waren;

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

- * leeftijd: logischerwijs is de leeftijd tussen 60-79 verhoudingsgewijs het meest vertegenwoordigd bij onze ouderen;
- * urbanisatiegraad: weinig invloed van de urbanisatiegraad om vrijwilligerswerk te willen verrichten, wat de onderzoekers heeft verrast. Dit kan erop wijzen dat de sociale cohesie in Brussel beter is dan wat men had verwacht;
- * geslacht: geen enkel significant verschil tussen mannen en vrouwen;
- * personen die 's avonds nog op straat komen: het lijkt erop dat het aandeel van de vrijwilligers groter is onder de personen die 's avonds nog op straat gaan.

Zonder in detail te treden, merk men op dat er een groot verband bestaat tussen de factoren die de deelname aan het vrijwilligerswerk beïnvloeden en deze die de rekrutering beïnvloeden.....

f) Welke conclusies kan men uit deze studie trekken voor de verdere ontwikkeling van het vrijwilligerswerk?

- De splitsing van de projecten, onder de slogan **“think global, act local”** zal helpen om het vrijwilligerswerk verder **“the place to be”** te maken wat dan weer de groei van het aantal vrijwilligers ten goede komt,
- Te Brussel, meertalige stad, bestaat de verzuchting naar een meer uniforme wetgeving: de ontwikkeling van het vrijwilligerswerk wordt geremd door de versnippering van de bevoegdheden van de verschillende overheden (gemeenschappen, regio's, gemeenten,....);
- De antwoorden van de niet-vrijwilligers bevestigen de positieve correlatie tussen diploma/inkomen langs de ene kant, en het verrichten van een vrijwilligersactiviteit langs de andere kant. Deze antwoorden geven aan dat, om zich verder te ontwikkelen, het vrijwilligerswerk de volgende punten meer zou moeten benadrukken:
 - * het feit dat elk mens – al dan niet gediplomeerd- iets kan bijdragen tot de samenleving;
 - * de noodzaak om er over te waken dat het vrijwilligerswerk daadwerkelijk niets kost aan de vrijwilliger: sommigen, zoals bijvoorbeeld de werklozen kunnen tijd ter beschikking stellen (wat al onschatbaar is!) maar hebben geen geld....
 - * de noodzaak om ervoor te zorgen dat de gepensioneerden daadwerkelijk geen financieel risico (pensioen) lopen als ze vrijwilligerswerk verrichten.

Na deze uiteenzetting, die door alle aanwezigen aandachtig werd gevolgd, kregen de leden de kans om enkele vragen te stellen. Deze gingen voornamelijk over het intergenerationele karakter van het vrijwilligerswerk, de uitbreiding van de studie naar Wallonië toe, de financiering van deze studie (geen enkele financiering, volledig onafhankelijk!). Veel leden hebben de wens uitgedrukt dat ze zich de complete studie in boekvorm willen aanschaffen op het ogenblik dat deze zal verschijnen.

- **Voorstelling door Solange Deberg van de “Boite à Outils du Cadre pour Soutenir et valoriser les volontaires” gemaakt door le Conseil de la Jeunesse Catholique**

Na deze uiteenzetting door een eminente gerontoloog over het vrijwilligerswerk bij **ouderen**, stelt Mevrouw Solange Deberg, vertegenwoordigster van de « Conseil de la **Jeunesse** d'Expression Française” aan de Raad een tool voor, gewijd aan het **vrijwilligerswerk voor jongeren**.

Solange Deberg verdeelt aan de geïnteresseerde leden een grote doos in karton (formaat A4) die een boekje met instructies, 13 fiches en twee dvd's bevat.

Deze werktuul werd gecreëerd omdat werd vastgesteld dat:

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

- * actueel elk engagement verschillend is;
- * er heel veel redenen zijn om zich te engageren en dit te blijven ;

Dit initiatief heeft als doel om:

- te helpen een human resource management uit te bouwen voor vrijwilligers;
- waardering te tonen voor het engagement en dit volgens het principe dat de jongeren elkaar moeten aanmoedigen;
- verschillende engagementen, alle toegangen ernaar, de motieven van elkeen bevorderen;
- ontwikkelingen van het gemeenschapsengagement te bevorderen;
- te mikken op een gemeenschapsideaal;
- “good practices” – verbeteringen – bedacht door elkeen, jaar na jaar; voor te stellen;
- CRACS te vormen, dit wil zeggen “ des Citoyens Responsables, Actifs, Critiques et Solidaires”

De verschillende delen van de tool:

1. DVD 1 heeft het over het engagement van de vrijwilliger, in het bijzonder bij de “Organisations de Jeunesse du Conseil de la Jeunesse Catholique;

2. DVD 2 - groepeert 16 korte filmpjes waarbij telkens een organisatie, lid van het CJC, wordt voorgesteld met betrekking tot het vrijwilligerswerk;
- stelt de specificiteit en de diversiteit van de organisaties voor, en dit op een dynamische en aantrekkelijke manier.

3. een boekje met instructies die de verschillende mogelijkheden van deze werktuol toelichten;

4. 13 technische fiches

- met handigheidjes en de kneepjes van het vak om het vrijwilligerswerk te helpen ondersteunen en ontwikkelen;
- die vertrekken van de “good practices”;
- die helpen om de vrijwilligers op te waarderen;

- **Verslag aan de HRV van de vergadering van de werkgroep “Formaliteiten” van 20 november 2009;**

Marc Bouteiller, de coördinator van de werkgroep “formaliteiten”, brengt verslag uit aan de Raad over de eerste vergadering van deze werkgroep, die uiteindelijk niet van naam verandert.

Deze werkgroep zal zich richten op de moeilijkheden (formaliteiten, procedures, enz.) die de verschillende rechthebbenden van sociale uitkeringsgerechtigden dewelke vrijwilligerswerk willen verrichten, tegenkomen.

De werkgroep zal zich over de volgende vragen buigen:

- de administratieve vereenvoudiging;
- de verduidelijkingen van de criteria bij een administratieve beslissing;
- de bekendmaking van deze criteria;
- de motivering van deze criteria;
- geen eenduidigheid in de rechtspraak en de mogelijke gevolgen hiervan;

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

Op de vraag van deze werkgroep of er een mogelijkheid bestaat om over een budget te beschikken (om beroep te kunnen doen op deskundigen), antwoordt de Voorzitster dat geen enkele werkgroep tot op heden over een dergelijk budget heeft kunnen beschikken. Andere werkgroepen hebben al de afwezigheid van een budget betreurd (alhoewel het theoretisch niet onmogelijk is om alsnog bepaalde personen -zoals bijvoorbeeld Prof. Claessens in de werkgroep verzekeringen- te beschouwen als "deskundige voor een beperkte periode") maar de wijze waarop het verzoek voor een budget voor een studie werd behandeld, toont aan dat het weinig waarschijnlijk is dat deze vraag positief zal beantwoord worden.....

Op haar volgende vergadering zal zij beginnen - fiche per fiche- om de documenten, verstuurd door de RVA en dit naar aanleiding van de hoorzitting in de Senaat, te bestuderen.

Aan de hieronder vermelde organisaties zal men het volgende vragen:

- aan het Platforme du Volontariat, de Association pour le Volontariat en het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk om zich tot de werkgroep "formaliteiten" te wenden met een overzicht van de problemen die men heeft ondervonden;
- aan de RVA: of de HRV toegang zou kunnen krijgen tot de rechtspraak met betrekking tot zijn richtlijnen alsook tot een meer uitgebreide analyse van de weigeringen (statistieken per provincie, de ingeroepen redenen, enz.)

De werkgroep zal eveneens het antwoord van de PDOS (Pensioendienst voor de Overheidssector) in verband met de IGO (Inkomensgarantie voor Ouderen) bekijken. Het gaat hier om inlichtingen, doorgegeven door Eva Hambach: er bestaat een fundamenteel verschil tussen de IGO en de andere sociale uitkeringen. Het is het enige stelsel waarbij ALLE inkomsten van de belanghebbenden in rekening worden genomen. Op het eerste zicht lijkt het stellen van een parlementaire vraag de enige mogelijkheid om in dit dossier wat beweging te krijgen....

De datum van de volgende vergadering zal zo worden gekozen dat zoveel mogelijk geïnteresseerde leden hieraan kunnen deelnemen. (deze datum zal aan iedereen worden meegedeeld).

- **Verslag van een ontmoeting op 20 november 2009 met de Heer Willekens van de Algemene Directie Veiligheid en Preventie van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken met betrekking tot het gebruik van vrijwilligers bij bemiddeling in buurtconflicten en in het algemeen bij preventie van criminaliteit**

Het overleg tussen de FOD Binnenlandse Zaken- HRV.

Het feit dat in het project een beroep wordt gedaan op vrijwilligers, veronderstelt een overleg op langere termijn onder de vorm van een partnership.

Eva Hambach vat de **doelstellingen** van het voorgestelde project op de vergadering van 20 november 2009 samen:

- bevorderen van de preventie voor het verhogen van de veiligheid/het veiligheidsgevoel in de wijken van de steden en gemeenten van België;
- vermijden dat kleine buurtconflicten (sociale overlast, lawaai, samenleven tussen jongeren en minder jonge mensen,...) zouden ontaarden in een situatie waarbij ze niet meer kunnen opgelost worden in het beginstadium (overbelasting van de politie, vrederechter,...);

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

- ondersteunen van burgerinitiatieven, mogelijk meer geschikt dan andere initiatieven tot het bevorderen van de sociale cohesie.....initiatieven die afhankelijk zijn van een aangepast en voldoende sterke omkadering;
- steden en gemeenten helpen (78 hebben al interesse getoond) om een gegevensbank op te stellen met een lijst van personen die gecontacteerd zouden mogen worden in geval de interventie van een bemiddelaar gewenst is door de twee partijen (in geval er geen akkoord tot stand komt);
- de gemeenten een impuls geven in het perspectief van:
 1. proactief: er zal geen directe subsidie aan de spelers op het terrein worden gegeven, de mogelijke budgettaire enveloppe zal aan de gemeenten worden gegeven;
 2. vrijheid: een grote bewegingsvrijheid zal gelaten worden aan elke gemeente/stad;

Actiemiddelen:

SUBSIDIES

- ter beschikking stellen van subsidies van de FOD Binnenlandse Zaken aan gemeenten/steden die positief willen reageren op dit bovenvermelde voorstel (ongeveer 1500 euro per jaar, vermenigvuldigd met het aantal actieve vrijwilligers);
- PUBLICATIE VAN EEN zeer gebruiksvriendelijke GIDS met een samenvatting van alles wat nuttig kan zijn voor verschillende deelnemers. Wat het vrijwilligerswerk betreft, zal deze gids een minimum aan informatie bevatten over:
 - de te vervullen formaliteiten rond het statuut van de kandidaat vrijwilliger-bemiddelaar (werkloze, gepensioneerde, enz.,....)
 - de uitkeringsgerechtigden,
 - de verantwoordelijkheid en de verzekeringen,
 - de plicht om te informeren, enz....

CONTROLE:

De FOD Binnenlandse Zaken zal een controle organiseren om ervoor te zorgen dat de verschillende wetgevingen gerespecteerd worden, ook en indien dit van toepassing is, de bepalingen met betrekking tot de vrijwilligerswet. Ook zal worden nagegaan of de subsidies wel degelijk werden toegekend conform de bepalingen van het KB (over zeer verschillende onderwerpen), enz.,....

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

2.2. De Werkgroepen

Het Huishoudelijk Reglement voorziet dat de Raad werkgroepen kan oprichten, waaraan hij voorbereidend onderzoek van bepaalde problemen toevertrouwt.¹

Zij zijn open voor zowel effectieve leden, plaatsvervangende leden en deskundigen van de HRV, alsook externe deskundigen (naargelang de voorliggende problematiek).

De leden kregen na iedere vergadering van een werkgroep een gedetailleerd verslag toegestuurd. De werkgroepen houden zich voornamelijk bezig met het opstellen van de ontwerpen van de verschillende adviezen, waarvan deze over de vergoedingen werd afgewerkt en voorgelegd op de algemene vergadering van 2 juli.

2.2.1. De werkgroep vrijwilligersverlof (onder voorzitterschap van Raf De Zutter)

De voorzitter van de Commissie Sociale Aangelegenheden in de Senaat heeft op 21 januari 2009 aan de Hoge Raad voor Vrijwilligers gevraagd een advies te formuleren over dit wetsvoorstel. De H.R.V. gaf een werkgroep, onder leiding van Raf De Zutter, de opdracht om een ontwerpadvies te formuleren.

Het wetsvoorstel 4-316/1 voorzag een systeem van een bepaald aantal onbezoldigde verlofdagen voor vrijwilligers-bestuursleden in vrijwilligersorganisaties.

De werkgroep concludeerde dat het voorstel onvoldoende getoetst was aan mogelijke raakvlakken met de arbeidswetgeving, noch aan de wet op de privacy, noch aan de regels van het gelijkheidsbeginsel. Het hield een discriminatie in tegenover vrijwilligers, die andere taken dan bestuurstaken uitoefenen en een discriminatie tegenover vrijwilligers die zich geen onbetaalde verlofdagen kunnen veroorloven.

De toepassing van dergelijk systeem zou eveneens onmogelijk zijn in de zeer talrijke kleine ondernemingen.

Om deze redenen stelde de werkgroep een negatief advies voor dat door de plenaire vergadering van de H.R.V. werd goedgekeurd.

Senator Beke heeft zijn wetsvoorstel ingetrokken.

2.2.2. De werkgroep formaliteiten (onder voorzitterschap van Marc Bouteiller)

De wet van 3 juli 2005 besteedt een belangrijk hoofdstuk aan de toegang van het vrijwilligerswerk aan sociale uitkeringsgerechtigden.

Wie het over de wet heeft, heeft het ook over interpretatie. En deze interpretatie kan verschillen per regio, zelfs per kantoor. Daarom is het noodzakelijk om voor elk type sociale uitkeringsgerechtigde te bepalen welk soort administratieve praktijken worden toegepast alsook en na welke (eventuele) moeilijkheden de vrijwilligers hierbij ontmoeten.

¹ Artikel 6, 2° van het koninklijk besluit van 2 oktober 2002 tot oprichting van de Hoge Raad voor Vrijwilligers (B.S. 4 oktober 2002)

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

Onze verenigingen en koepels verzamelen reeds alle situaties die vragen oproepen. Een nauwgezette inventarisering en administratieve waakzaamheid lijkt ons dan ook nodig. Voor de meest problematische situaties moet er een gemotiveerde en coherente oplossing worden gevonden.

Dit is de reden waarom een werkgroep "formaliteiten" werd opgericht; zij vergaderde voor de eerste keer in november 2009.

3. Chronologie van een op te volgen zaak (toegang van “vreemdelingen” tot het vrijwilligerswerk)

Het standpunt van de HRV over dit onderwerp is steeds duidelijk geweest: De Raad vindt het belangrijk dat het vrijwilligerswerk zo toegankelijk mogelijk blijft, wat betekent dat we er moeten over waken dat een maximaal aantal mensen - Belg of niet - als vrijwilliger aan de slag kunnen, ondermeer omdat het vrijwilligerswerk voor iedereen een ideale manier vormt om zich te integreren.

Het is echter niet zo eenvoudig om deze wens te vertalen in wetteksten!

Omdat de lezer de verschillende onverwachte wendingen in dit dossier beter zou begrijpen, leek het ons wenselijk om UITZONDERLIJK hieronder de chronologie van dit probleem weer te geven, zelfs al valt dit buiten het kader van het huidige verslag. Het begin van het dossier situeert zich vóór januari 2009 en op 31 december 2009 is er nog geen eindpunt in zicht.

3.1. Beginpunt: de wet van 3 juli 2005

Als het huidige artikel 9, § 2 van de wet van 3 juli 2005 al deze problematiek ter sprake brengt¹, dan is er tot op vandaag geen enkel koninklijk besluit tot uitvoering genomen....

3.2. 17 maart 2008

Om deze lacune op te vullen, heeft Minister van Werk, Josly Piette, daarom op 17 maart 2008 een advies gevraagd op een voorstel om vreemdelingen toegang te geven tot het vrijwilligerswerk.

3.3. 6 mei 2008

Op 6 mei 2008 heeft de Hoge Raad een positief advies gegeven aan een voorstel met betrekking tot het inschakelen van vreemdelingen in het vrijwilligersveld:

....Het lijkt voor de Hoge raad daarentegen wel belangrijk om enkel voorstel 3 van Minister Piette uit te voeren en dit zo vlug mogelijk. Daardoor zouden buitenlandse werknemers gemakkelijker vrijwilligerswerk kunnen doen:

¹ Art 9, § 2: Onder de voorwaarden die de Koning bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad bepaalt, zijn de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers en de uitvoeringsbesluiten ervan niet van toepassing op het vrijwilligerswerk.

Voorstel 3:

Toevoeging van een art. 2, 34°, in het KB van 9 juni 1999 houdende de uitvoering van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers:

Art. 2: "Zijn vrijgesteld van de verplichting tot het verkrijgen van een arbeidskaart:

...

34° de buitenlandse onderdanen, voor het vrijwilligerswerk dat ze uitvoeren in België, zoals bepaald in artikel 3 van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers, gewijzigd bij de wet van 19 juli 2006, voor zover ze het uitvoeren zoals Belgische onderdanen.

...

In het voorlaatste lid van artikel 2 wordt "en 34°," ingevoegd na "22°, a)," en voor "gelden".

Het gaat hierbij om zo vlug mogelijk het recht te erkennen voor buitenlandse onderdanen om vrijwilligerswerk te kunnen doen en zo tegemoet te komen aan een belangrijke vraag van de betrokken vrijwilligers en talrijke verenigingen. De Raad heeft in de loop van de vorige legislatuur verschillende werkzaamheden ondernomen om de toegang van buitenlandse onderdanen tot het vrijwilligerswerk te vergemakkelijken.

3.4. 1 juli 2008

Hierop volgt, op datum van 1 juli 2008, een parlementair initiatief (**wetsvoorstel n° 4 - 840/1**) om het vrijwilligerswerk voor vreemdelingen toegankelijk te maken, ingediend door Mevrouw Nahuma Lanjri en anderen:

n° 4 – 840/1

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 2 van het koninklijk besluit van 9 juni 1999 houdende uitvoering van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers wordt aangevuld met de bepaling onder 34°, luidende :

« 34° de buitenlandse onderdanen voor het vrijwilligerswerk dat zij verrichten zoals gedefinieerd in artikel 3 van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers, gewijzigd door de wet van 19 juli 2006, voor zover ze dit vrijwilligerswerk kunnen verrichten zoals de Belgische onderdanen. ».

Art. 3

In artikel 2, derde lid, van hetzelfde besluit worden de woorden « 19° en 22°, a), » vervangen door de woorden « 19°, 22°, a) en 34° ».

5 mei 2008.

3.5. 16 februari 2009

De Hoge Raad heeft een positief advies gegeven op het wetsvoorstel n°4 – 840/1 aan Mevrouw Nahima Lanjri:

Ter attentie van Mevrouw Nahima LANJRI

Voorzitster van de Commissie voor de
Sociale Aangelegenheden van de Senaat

uw brief van
uw kenmerk

ons kenmerk

bijlage(n)

Betreft: Het advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers (HRV) op het wetsvoorstel tot het toegankelijk maken van vrijwilligerswerk voor vreemdelingen

Geachte Voorzitster,

Eerst en vooral wensen wij U en de Commissie voor Sociale Aangelegenheden hartelijk te danken voor de goede ontvangst en de boeiende gedachtewisseling op de hoorzitting op dinsdag 4 februari 2009.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers (HRV) heeft er steeds voor geijverd dat vreemdelingen, wat hun statuut ook moge zijn, de kans krijgen om vrijwilligerswerk te verrichten. Bij de voorbereidingen op de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers heeft de Raad tijdens zijn eerste legislatuur (2003-2007) meerdere voorstellen in die zin geformuleerd om dit mogelijk te maken en recentelijk nog, op 6 mei 2008 aan de Minister van Arbeid en Gelijke Kansen.

Daar er vanuit de Uitvoerende Macht tot nu toe geen enkel initiatief genomen werd voor uitvoering bij K.B. van artikel 9 §2 van de wet betreffende het toegankelijk maken van het vrijwilligerswerk voor vreemdelingen,

verheugt de Hoge Raad voor Vrijwilligers zich over het indienen bij de Senaat van het wetsvoorstel nr.4-840/1 tot het toegankelijk maken voor het vrijwilligerswerk voor vreemdelingen

geeft de Hoge Raad voor Vrijwilligers uitdrukkelijk een gunstig advies over het wetsvoorstel nr.4-840/1 , zoals de tekst nu voorligt.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers dringt er op aan dat dit voorstel (wetsvoorstel) op korte termijn zou behandeld, goedgekeurd en in werking gesteld worden.

Wij hopen U hiermee van dienst te zijn geweest en blijven natuurlijk tot uw beschikking voor verdere uitleg, informatie en advies, indien in de loop van de parlementaire besprekingen wijzigingen aan de bestaande tekst zouden worden voorgesteld.

Met de meeste hoogachting.

De Voorzitster van de HRV,

De Secretaris,

S. Van SULL

C. Dekeyser

3.6. Amendementen (2009)

In de Senaat werden in 2009 verschillende amendementen op het bovenvermelde wetsvoorstel n° 840/1 (zie de parlementaire documenten n° 840/2 tot 840/7).

N°4-840/2

AMENDEMENT

Nr. 1 VAN MEVROUW [LANJRI](#)

De artikelen 1 tot 3 van het wetsvoorstel vervangen als volgt :

« Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers wordt artikel 9, § 2, vervangen als volgt :

« Voor zover voldaan is aan alle voorwaarden van onderhavige wet, vallen volgende personen niet onder toepassing van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers en haar uitvoeringsbesluiten : vreemdelingen wiens verblijf gedekt is door een wettig document toegestaan op grond van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en haar uitvoeringsbesluiten, of op grond van de wet van 22 december 1999 betreffende de regularisatie van het verblijf van bepaalde categorieën van vreemdelingen verblijvend op het grondgebied van het Rijk, met uitzondering van de verblijfssituatie van vreemdelingen die gemachtigd werden te verblijven in het koninkrijk voor een periode van maximum drie maanden zoals bedoeld in hoofdstuk 2 van de eerste titel van de wet van 15 december 1980, alsook door de begunstigen van de opvang zoals bedoeld in art. 2.2 van de wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers. »

Art. 3

In dezelfde wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers wordt een hoofdstuk VI/1 ingevoegd dat een artikel 9/1 bevat, luidend als volgt :

« Hoofdstuk VI/1. — Vreemdelingenrecht.

Art. 9/1. — Het verrichten van vrijwilligerswerk zoals gedefinieerd in art. 3, 1° van deze wet vormt geen basis voor een machtiging of toelating tot verblijf in het kader van de Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen. »

Art. 4

In dezelfde wet wordt hoofdstuk VIII/1 ingevoegd dat een artikel 21/1 bevat, luidende :

« Hoofdstuk VII/1. — Sancties

Art. 21/1. — Onverminderd de artikelen 269 tot 274 van het Strafwetboek worden gestraft met gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met een geldboete van 150 euro tot 750 euro of met één van die straffen alleen :

1° al wie als organisator van of tussenpersoon bij vrijwilligerswerk is opgetreden en daarbij daden heeft gesteld welke hetzij de vrijwilliger, hetzij de persoon of organisatie die beroep doet op zijn diensten, hetzij de autoriteiten die zijn belast met de toepassing der bepalingen van deze wet of van de uitvoeringsbesluiten ervan,

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

op een dwaalspoor kunnen brengen.

2° al wie beroep doet op de diensten van een vrijwilliger en daarbij daden heeft gesteld welke hetzij de vrijwilliger, hetzij de organisatie of de tussenpersoon die vrijwilligers ter beschikking stelt, hetzij de autoriteiten die belast zijn met de toepassing der bepalingen van deze wet of van de uitvoeringsbesluiten ervan, op een dwaalspoor kunnen brengen.

3° al wie het krachtens deze wet georganiseerde toezicht heeft verhinderd. »

Art. 5

In artikel 22 van dezelfde wet wordt § 3 vervangen als volgt :

« § 3. Onverminderd de bevoegdheden van de officieren van gerechtelijke politie houden de door de Koning aangewezen ambtenaren toezicht op de naleving van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Deze ambtenaren oefenen dit toezicht uit overeenkomstig de bepalingen van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. »

3.7.17 juli 2009, oktober 2009 en 23 november 2009

Op 17 juli 2009 en oktober 2009, heeft de Hoge Raad voor Vrijwilligers brieven geschreven naar de auteur van dit wetsvoorstel, en op 23 november 2009 (zie onderstaande brief als voorbeeld) aan de Leden van de Commissie van Sociale Aangelegenheden om zijn standpunt weer te geven.

**Aan de Dames en Heren
leden van de Commissie Sociale Zaken
van de Senaat en van de Kamer van
Volksvertegenwoordigers**

uw kenmerk

ons kenmerk

bijlage(n)

Betreft: vrijwilligerswerk voor vreemdelingen

Geachte Mevrouw, Mijnheer,

De Hoge Raad voor Vrijwilligers stelt vast dat het wetsvoorstel nummer 4-840/2 m.b.t. de toegang voor vreemdelingen tot het vrijwilligerswerk op de agenda van de Commissie Sociale Zaken werd gezet. We bedanken alle leden van de Commissie Sociale Zaken voor de aandacht die daaraan wordt besteed.

Wij nemen akte van het feite dat dit voorstel werd aangenomen met een wisselmeerderheid.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft consequent gepleit voor het principe dat het vrijwilligerswerk toegankelijk moet zijn voor alle groepen en segmenten in de samenleving, en heeft in het verleden effectief al herhaalde oproepen gedaan om een regeling te treffen, bij koninklijk besluit zoals de vrijwilligerswet suggereert, om ook groepen vreemdelingen kans te geven zich vrijwillig te engageren.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft zich enige tijd geleden positief uitgesproken voor een wetsvoorstel, 4-840/1, wat vrijwilligerswerk mogelijk maakt voor vreemdelingen, zonder hieraan een restrictief systeem van controle en sancties aan te koppelen.

Het thans nieuwe voorliggende wetsvoorstel voldoet voor de Hoge Raad voor Vrijwilligers echter niet: de juridische onduidelijkheid blijft bestaan, en de organisaties die vrijwilligers inschakelen dreigen de negatieve consequenties hiervan aan de lijve te moeten ondervinden.

Met dit schrijven willen we opnieuw ons standpunt herhalen: een regeling bij koninklijk besluit of via de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers lijkt ons opportuner, dan de voorgestelde ingreep in de vrijwilligerswet zelf.

Bovendien is de Hoge Raad voor Vrijwilligers het er niet mee eens dat de regeling van vrijwilligerswerk voor vreemdelingen zal leiden tot controle- en sanctiemechanismen, waarmee de hele problematiek in feite op de schouders van de organisaties wordt gelegd: zij zullen met dit voorstel immers een rol toebedeeld krijgen in het 'controleren' van de vrijwilligers, een bevoegdheid die hen ten eerste niet toekomt, en die hen ten tweede opzadelt met het risico dat ze gesanctioneerd worden.

De juridische onduidelijkheid en de kans op interpretaties is niet irreëel.

De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft in de ontwikkeling van de vrijwilligerswet steeds constructief samengewerkt om de evolutie en de realisatie van de vrijwilligerswet optimaal te laten verlopen. Vanzelfsprekend zijn wij bereid om met u de dialoog aan te gaan en ons standpunt verder te verduidelijken.

Wij rekenen er alvast op dat dit wetsvoorstel nog geamendeerd zal en kan worden, opdat het werkveld de vrijwilligerswet op een correcte en serene manier kan blijven toepassen,

Hoogachtend,

Voor Suzanne Van Sull,
Voorzitter van de HRV

Voor Eva Hambach,
Ondervoorzitter

Voor Irmgard Paulus,
Ondervoorzitter

De Secretaris,
Christian Dekeyser

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

3.8. 10 en 11 december 2009

Ondanks het protest van de Hoge Raad voor Vrijwilligers, werd het wetsvoorstel n° 4-840/7 aangenomen door de algemene vergadering van de Senaat op 10 december 2009:

N° 4-840/7

Wetsvoorstel tot het toegankelijk maken van vrijwilligerswerk voor vreemdelingen

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers wordt artikel 9, § 2, vervangen als volgt :

« § 2 — Voor zover voldaan is aan alle voorwaarden van onderhavige wet, vallen volgende personen voor het verrichten van vrijwilligerswerk niet onder toepassing van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers en haar uitvoeringsbesluiten : vreemdelingen wiens verblijf gedekt is door een wettig document toegestaan op grond van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en haar uitvoeringsbesluiten, of op grond van de wet van 22 december 1999 betreffende de regularisatie van het verblijf van bepaalde categorieën van vreemdelingen verblijvend op het grondgebied van het Rijk, alsook door de begunstigden van de opvang zoals bedoeld in artikel 2, 2°, van de wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers, met uitzondering van de verblijfssituatie van vreemdelingen die gemachtigd werden te verblijven in het koninkrijk voor een periode van maximum drie maanden zoals bedoeld in hoofdstuk 2 van de eerste titel van de wet van 15 december 1980. »

Art. 3

In dezelfde wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers wordt een hoofdstuk VI/1 ingevoegd dat een artikel 9/1 bevat, luidend als volgt :

« Hoofdstuk VI/1. — Vreemdelingenrecht.

Art. 9/1. — Het verrichten van vrijwilligerswerk zoals gedefinieerd in artikel 3, 1°, van onderhavige wet doet geen afbreuk aan de toepassing van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en vormt geen basis voor een machtiging of toelating tot verblijf in het kader van diezelfde wet. »

Art. 4

In dezelfde wet wordt hoofdstuk VIII/1 ingevoegd dat een artikel 21/1 bevat, luidende :

« Hoofdstuk VII/1. — Sancties

Art. 21/1. — Onverminderd de artikelen 269 tot 274 van het Strafwetboek worden gestraft met gevangenisstraf

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

van een maand tot een jaar en met een geldboete van 150 euro tot 750 euro of met één van die straffen alleen :

1° al wie als organisator van of tussenpersoon bij vrijwilligerswerk is opgetreden en daarbij daden heeft gesteld welke hetzij de vrijwilliger, hetzij de persoon of organisatie die beroep doet op zijn diensten, hetzij de autoriteiten die zijn belast met de toepassing der bepalingen van deze wet of van de uitvoeringsbesluiten ervan, op een dwaalspoor kunnen brengen.

2° al wie beroep doet op de diensten van een vrijwilliger en daarbij daden heeft gesteld welke hetzij de vrijwilliger, hetzij de organisatie of de tussenpersoon die vrijwilligers ter beschikking stelt, hetzij de autoriteiten die belast zijn met de toepassing der bepalingen van deze wet of van de uitvoeringsbesluiten ervan, op een dwaalspoor kunnen brengen.

3° al wie het krachtens deze wet georganiseerde toezicht heeft verhinderd. »

Art. 5

In artikel 22 van dezelfde wet wordt § 3 vervangen als volgt :

« § 3. Onverminderd de bevoegdheden van de officieren van gerechtelijke politie houden de door de Koning aangewezen ambtenaren toezicht op de naleving van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Deze ambtenaren oefenen dit toezicht uit overeenkomstig de bepalingen van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. »

Deze tekst (doc. 52 2322/001 – wetsvoorstel om vrijwilligerswerk toegankelijk te maken voor vreemdelingen) is overgemaakt aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 11 december 2009.

3.9. 15 december 2009

De Hoge Raad van Vrijwilligers is overtuigd van zijn argumenten om te pleiten voor een wetgeving die de mensen op het werkveld toelaat om in alle sereniteit op een correcte wijze de wet betreffende de rechten van vrijwilligers. Daarom acht de Raad het wenselijk om na de stemming (op 15 december 2009) een brief te richten aan alle leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers om opnieuw te wijzen op het feit dat de uitbreiding van de toegankelijkheid tot het vrijwilligerswerk niet gepaard mag gaan met bepalingen die voorzien in controle en sancties voorzien.

**Aan alle leden van de Kamer van
Volksvertegenwoordigers**

uw brief van
uw kenmerk

ons kenmerk

bijlage(n)

Betreft: Vrijwilligerswerk voor vreemdelingen

Geachte Mevrouw, Mijnheer,

De Hoge Raad voor Vrijwilligers (HRV) heeft vastgesteld dat de Senaat in haar zitting van 10 december 2009 het wetsvoorstel m.b.t. tot de toegang voor vreemdelingen tot het vrijwilligerswerk heeft goedgekeurd.

De HRV is ten zeerste verbaasd over het feit dat zijn bezwaren ten aanzien van de voorgestelde tekst, genegeerd werden, en verbaast zich erover dat er in de persmededeling wordt gesuggereerd dat het voorstel gesteund wordt door de organisaties die met vrijwilligers werken.

Deze informatie stemt niet overeen met het advies, noch met de houding van de leden (representatieve vertegenwoordigers van de sectoren waarin het vrijwilligerswerk zich afspeelt) van de HRV, die wel steeds consequent gepleit heeft voor een zo'n breed mogelijke toegankelijkheid voor het vrijwilligerswerk, maar nooit ingestemd heeft met een regeling die zowel de juridische onduidelijkheid bestendigt, noch met een regeling die organisaties met een verantwoordelijkheid opzadelt die hen niet toekomt.

De HRV heeft steeds duidelijk gesteld dat controle- en sanctiemogelijkheden geen optie zijn.

We kunnen dan ook niet anders dan betreuren, dat ondanks het feit dat onze bezwaren op het voorstel duidelijk en meermaals gecommuniceerd werden aan de leden van de Commissie Sociale Aangelegenheden van de Senaat en haar voorzitter, Mevr. Lanjri, met een uitdrukkelijke vraag tot gesprek over deze kwestie, onbeantwoord zijn gebleven.

Met andere woorden, de Raad stelt een dergelijke ingrijpende wijziging van de vrijwilligerswet niet op prijs.

We herhalen daarom nogmaals ons standpunt: een regeling bij K.B. of via de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers lijkt ons opportuner (een standpunt dat ten andere gedragen wordt door specialisten in het vreemdelingenrecht), dan de voorgestelde ingreep in de vrijwilligerswet zelf.

De Raad heeft in de ontwikkeling van de vrijwilligerswet steeds constructief samengewerkt om de evolutie en de realisatie van de vrijwilligerswet optimaal te laten verlopen. Mogelijke wijzigingen in de vrijwilligerswet, dienen naar onze mening echter gedragen te worden door het werkveld.

We kunnen nu enkel constateren dat dit absoluut niet het geval is.

Wij rekenen er dus op dat dit wetsvoorstel alsnog geamendeerd wordt, opdat het werkveld de vrijwilligerswet op een correcte en serene manier kan toepassen.

Vanzelfsprekend zijn we steeds bereid ons standpunt ter zake toe te lichten.

Hoogachtend,

Suzanne Van Sull,

Voorzitster van de HRV

De Secretaris,

Christian Dekeyser

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

3.10. 31 december 2009

Het jaar 2009 eindigt zonder goedkeuring door de Kamer van een wet die de toegankelijkheid van het vrijwilligerswerk uitbreidt en tevens controle en sancties voorziet. Werd de stem van de Hoge Raad voor Vrijwilligers gehoord? De toekomst zal het uitwijzen....

Conclusies

Beste lezer,

Wat is de zin van mijn leven? Welke zin wil ik mijn leven geven?

Dit vraagt iedereen zich wel eens af, ongeacht zijn of haar filosofische of religieuze overtuiging.

Wij hebben het geluk te leven in een Staat die zich inzet voor het individu en die alles in het werk stelt om optimale voorwaarden voor een gemeenschappelijke en individuele ontplooiing te creëren en te waarborgen.

Ondanks deze inspanningen blijven sommige behoeften onbevredigd en worden dagelijks projecten opgestart dankzij privé-initiatieven. Bepaalde projecten zullen op termijn gesubsidieerd worden door de overheid, maar het zijn veelal vrijwilligers die als voortrekker hun tijd en ook hun eigen middelen met hart en ziel besteden aan het aandraagen van en het kiezen uit mogelijke oplossingen.

En dan hebben we het nog niet over de talrijke domeinen waarin vrijwilligers dag in, dag uit actief zijn, op het terrein of als verantwoordelijken voor instellingen – om er maar enkele te noemen: opvang van vreemdelingen, sport, kunst en cultuur, onderwijs, liefdadigheid, natuur, ontwikkelingssamenwerking, opbouwen van sociale verbondenheid, van de prille kinderjaren tot de derde en zelfs vierde leeftijd, de sector van de toekomst.

Ook daar vervult de Staat een essentiële rol: naast eventuele materiële ondersteuning moet hij instaan voor de rechtszekerheid van de ondernomen acties en van de actoren die zich inzetten voor de gemeenschap.

Op te merken valt dat 60.000 privé-instellingen zonder winstoogmerk uitsluitend met vrijwilligers werken terwijl de overige – met uitzondering van het vrije onderwijs (150.000 VTE's) – goed zijn voor meer dan 10% van de bezoldigde arbeid, wat neerkomt op 4,6% van de toegevoegde waarde van het land (BBP). Deze cijfers slaan op 2004, en zijn ondertussen waarschijnlijk al gestegen.

2011: het Europees jaar van het vrijwilligerswerk ... deze keuze van de Europese Commissie onderstreept het belang van deze sector, die zich deze aandacht maar al te graag laat welgevallen.

De Hoge Raad voor vrijwilligers is, als vertegenwoordiger van alle verenigingen, een bevoorrechte gesprekspartner die zijn werk met overgave zal voortzetten, met name in zijn werkgroepen 'Formaliteiten' en 'Toepassingsgebied van de wet', en blijft aandringen op de broodnodige middelen voor een kwalitatieve en kwantitatieve studie over de sector.

De Raad stimuleert en zet zijn schouders onder wetgevende initiatieven ter ondersteuning van vrijwilligerswerk, en heeft tevens oog voor elk ontwerp tot wijziging van wetteksten met een mogelijke invloed op het dagelijkse werk van de verenigingen en vrijwilligers. Bij een goed staatsbestuur moet ervoor gezorgd worden dat de wet ten dienste staat van de burger en niet omgekeerd, als indirect gevolg van administratieve of andere rompslomp.

Voor velen onder ons heeft het antwoord op de vraag over de zin van het leven, al dan niet expliciet, geleid tot een vrijwillig engagement ten dienste van een gemeenschap. Wij verwachten dat de Staat deze belangrijke bijdrage tot het welzijn van onze medeburgers welwillend begeleidt en met open geest steunt.

Suzanne Van Sull

Voorzitster van de Hoge Raad voor vrijwilligers

BIJLAGE 1: De wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers (bijgewerkt tot 19/05/2009)

3 juli 2005: Wet betreffende de rechten van vrijwilligers
(versie, geactualiseerd tot 19/05/2009)

HOOFDSTUK I. - Algemene bepalingen.

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2. § 1. Deze wet regelt het vrijwilligerswerk dat verricht wordt op het Belgisch grondgebied, en het vrijwilligerswerk dat daarbuiten wordt verricht, maar dat georganiseerd wordt vanuit België, op voorwaarde dat de vrijwilliger zijn hoofdverblijfplaats heeft in België, en onverminderd de bepalingen die van toepassing zijn in het land waar het vrijwilligerswerk wordt verricht.

§ 2. De Koning kan bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad bepaalde categorieën van personen van het toepassingsgebied van deze wet uitsluiten.

HOOFDSTUK II. - Definities.

Art. 3. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder :

1° vrijwilligerswerk : elke activiteit :

- a) die onbezoldigd en onverplicht wordt verricht;
- b) die verricht wordt ten behoeve van één of meer personen, andere dan degene die de activiteit verricht, van een groep of organisatie of van de samenleving als geheel;
- c) die ingericht wordt door een organisatie anders dan het familie- of privé-verband van degene die de activiteit verricht;
- d) en die niet door dezelfde persoon en voor dezelfde organisatie wordt verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst, een dienstencontract of een statutaire aanstelling;

2° vrijwilliger : elke natuurlijke persoon die een in 1° bedoelde activiteit verricht;

3° organisatie : elke feitelijke vereniging of private of publieke rechtspersoon zonder winstoogmerk die werkt met vrijwilligers (, waarbij onder feitelijke vereniging wordt verstaan elke vereniging zonder rechtspersoonlijkheid van twee of meer personen die in onderling overleg een activiteit organiseren met het oog op de verwezenlijking van een onbaatzuchtige doelstelling, met uitsluiting van enige winstverdeling onder haar leden en bestuurders, en die een rechtstreekse controle uitoefenen op de werking van de vereniging); <W 2006-07-19/39, art. 2, 1°, 004 ; Inwerkingtreding : 01-08-2006>

4° (...) <W 2006-07-19/39, art. 2, 2° , 004 ; Inwerkingtreding : 01-08-2006>

HOOFDSTUK III. - (De informatieplicht). <W 2006-07-19/39, art. 3, 004 ; Inwerkingtreding : 01-08-2006>

Art. 4. <W 2006-07-19/39, art. 4, 004 ; Inwerkingtreding : 01-08-2006> Alvorens de activiteit van een vrijwilliger voor een organisatie een aanvang neemt, informeert de organisatie hem minstens over :

- a) de onbaatzuchtige doelstelling en het juridisch statuut van de organisatie; indien het gaat om een feitelijke vereniging, de identiteit van de verantwoordelijke(n) van de vereniging;
 - b) het in artikel 6, § 1, bedoelde verzekeringscontract dat de organisatie gesloten heeft voor vrijwilligerswerk; indien het gaat om een organisatie die niet burgerlijk aansprakelijk is als bedoeld in artikel 5 voor de schade die een vrijwilliger veroorzaakt, de toepasselijke aansprakelijkheidsregeling voor schade die de vrijwilliger veroorzaakt, en de eventuele dekking van deze aansprakelijkheid door middel van een verzekeringscontract;
 - c) de eventuele dekking, door middel van een verzekeringscontract, van andere aan het vrijwilligerswerk verbonden risico's en, in voorkomend geval, van welke risico's;
 - d) de eventuele betaling van een vergoeding voor vrijwilligerswerk en, in voorkomend geval, de aard van deze vergoeding en de gevallen waarin ze wordt betaald;
 - e) de mogelijkheid dat hij kennis krijgt van geheimen waarop artikel 458 van het Strafwetboek van toepassing is.
- De in het eerste lid bedoelde informatie kan verstrekt worden op welke wijze ook. De bewijslast berust bij de

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

organisatie.

HOOFDSTUK IV. - Aansprakelijkheid van de vrijwilliger en de organisatie.

Art. 5. <W 2006-07-19/39, art. 5, 004 ; Inwerkingtreding : 01-01-2007> Behalve in geval van bedrog, zware fout of eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomende lichte fout van de vrijwilliger, is deze, behalve als het om schade gaat die hij zichzelf toebrengt, niet burgerlijk aansprakelijk voor de schade die hij veroorzaakt bij het verrichten van vrijwilligerswerk, ingericht door een in artikel 3, 3° bedoelde feitelijke vereniging die één of meer personen tewerkstelt die verbonden zijn door een arbeidsovereenkomst voor werklieden of bedienden, door een in artikel 3, 3° bedoelde rechtspersoon, of door een feitelijke vereniging die op grond van haar specifieke verbondenheid hetzij met de voormelde feitelijke vereniging, hetzij met de voormelde rechtspersoon beschouwd kan worden als een afdeling daarvan. Voor deze schade zijn respectievelijk de feitelijke vereniging, de rechtspersoon of de organisatie waarvan de feitelijke vereniging een afdeling vormt, burgerlijk aansprakelijk.

Op straffe van nietigheid mag van de bij het eerste lid bepaalde aansprakelijkheid niet afgeweken worden in het nadeel van de vrijwilliger.

HOOFDSTUK V. - Verzekering vrijwilligerswerk.

Art. 6.§ 1. (De organisaties die krachtens artikel 5 burgerlijk aansprakelijk zijn voor de schade die een vrijwilliger veroorzaakt, sluiten tot dekking van de risico's met betrekking tot vrijwilligerswerk een verzekeringscontract, dat ten minste de burgerlijke aansprakelijkheid van de organisatie dekt, met uitzondering van de contractuele aansprakelijkheid.) <W 2006-07-19/39, art. 6, 1°, 004 ; Inwerkingtreding : 01-01-2007>

§ 2. De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, voor de categorieën van vrijwilligers die Hij bepaalt, de dekking van het verzekeringscontract uitbreiden tot :

1° de lichamelijke schade die geleden is door vrijwilligers bij ongevallen tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk (of tijdens de verplaatsingen die in het kader daarvan worden gedaan en tot de ziekten die zijn opgelopen als gevolg van het vrijwilligerswerk); <W 2005-12-27/31, art. 137, 002; Inwerkingtreding : 01-08-2006>

2° de rechtsbijstand voor de onder § 1, (...) en § 2, 1°, genoemde risico's. <W 2005-12-27/31, art. 137, 002; Inwerkingtreding : 01-08-2006>

§ 3. De Koning stelt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de minimumgarantievoorwaarden vast van de [verplichte] verzekeringsovereenkomsten tot dekking van het vrijwilligerswerk [¹ evenals de minimumgarantievoorwaarden wanneer hij de verzekeringscontracten voorzien in § 1 uitbreidt krachtens § 2]¹. <W 2006-07-19/39, art. 6, 3°, 004 ; Inwerkingtreding : 01-01-2007>

(§ 4. De gemeenten en provincies informeren de organisaties over de verzekeringsplicht.

De Koning kan bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad nadere regels vaststellen ter uitvoering van deze paragraaf.) <W 2006-07-19/39, art. 6, 4°, 004 ; Inwerkingtreding : 01-01-2007>

(§ 5. Aan de organisaties wordt de mogelijkheid geboden zich, tegen betaling van een premie, aan te sluiten bij een collectieve polis die voldoet aan de in § 3 bedoelde voorwaarden.

De Koning bepaalt daartoe de voorwaarden en nadere regels bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad.) <W 2006-07-19/39, art. 6, 5°, 004 ; Inwerkingtreding : 01-01-2007>

(1)<W 2009-05-06/03, art. 61, 005; Inwerkingtreding : 29-05-2009>

Art. 7. In artikel 6 van het koninklijk besluit van 12 januari 1984 tot vaststelling van de minimumgarantievoorwaarden van de verzekeringsovereenkomsten tot dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid buiten overeenkomst met betrekking tot het privé-leven, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 24 december 1992, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1) het 1° wordt aangevuld als volgt : " deze uitsluiting is evenmin van toepassing op de door artikel 6, § 1, van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers verplicht gestelde verzekering voor burgerrechtelijke aansprakelijkheid ";

2) het 4° wordt opgeheven.

Art. 8. Vrijwilligerswerk door (...) wordt geacht verricht te worden in het privé-leven zoals bedoeld in het koninklijk besluit van 12 januari 1984 tot vaststelling van de minimumgarantievoorwaarden van de verzekeringsovereenkomsten tot dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid buiten overeenkomst met betrekking tot het privé-leven. <W 2006-07-19/39, art. 7, 004 ; Inwerkingtreding : 01-08-2006>

Art. 8bis. <ingevoegd bij W 2006-07-19/39, art. 8; ED : 01-01-2007> In artikel 3, § 1, eerste lid, van de wet van 21

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen worden de woorden " en van de werkgever van bovengenoemde personen, wanneer dezen van alle aansprakelijkheid zijn ontheven krachtens artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, " vervangen door de woorden ", van de werkgever van bovengenoemde personen, wanneer dezen van alle aansprakelijkheid zijn ontheven krachtens artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten en van de organisatie die bovengenoemde personen inzet als vrijwilligers, wanneer dezen van alle aansprakelijkheid zijn ontheven krachtens artikel 5 van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers.

HOOFDSTUK VI. - Arbeidsrecht.

Art. 9. § 1. (...) <W 2006-07-19/39, art. 9, 004 ; ED : 01-08-2006>

§ 2. Onder de voorwaarden die de Koning bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad bepaalt, zijn de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers en de uitvoeringsbesluiten ervan niet van toepassing op het vrijwilligerswerk.

HOOFDSTUK VII. - Vergoedingen voor vrijwilligerswerk.

Art. 10. Het onbezoldigd karakter van het vrijwilligerswerk belet niet dat de door de vrijwilliger voor de organisatie gemaakte kosten door de organisatie worden vergoed. De realiteit en de omvang van deze kosten moeten niet bewezen worden, voor zover het totaal van de ontvangen vergoedingen niet meer bedraagt dan 24,79 euro per dag (...) en 991,57 euro per jaar. De in de vorige zin bedoelde bedragen zijn gekoppeld aan de spilindex 103,14 (basis 1996 = 100) en variëren zoals bepaald bij de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de openbare schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen, aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld. <W 2006-07-19/39, art. 10, 004 ; Inwerkingtreding : 01-08-2006>

Te rekenen van de inwerkingtreding van deze wet wordt de hoogte van de ontvangen vergoedingen na twee jaar onderworpen aan een evaluatie. Deze evaluatie wordt uitgevoerd volgens de nadere regels die de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, bepaalt, met dien verstande dat ze wordt uitgevoerd in samenwerking met de instellingen van sociale zekerheid en dat vooraf het advies van de Nationale Arbeidsraad en de Hoge Raad voor de Vrijwilligers wordt ingewonnen. Het evaluatieverslag wordt onmiddellijk meegedeeld aan de Kamer van volksvertegenwoordigers en aan de Senaat.

[Bedraagt het totaal van de door de vrijwilliger van een of meerdere organisatie(s) ontvangen vergoedingen meer dan de in het eerste lid bedoelde bedragen, dan kunnen deze enkel als een terugbetaling van door de vrijwilliger voor de organisatie(s) gemaakte kosten worden beschouwd, indien de realiteit en het bedrag van deze kosten kunnen aangetoond worden aan de hand van bewijskrachtige documenten. Het bedrag van de kosten mag worden vastgesteld overeenkomstig het koninklijk besluit van 26 maart 1965 houdende de algemene regeling van de vergoedingen en toelagen van alle aard toegekend aan het personeel van de federale overheidsdiensten.] <W 2005-12-27/31, art. 138, 002; Inwerkingtreding : 01-08-2006>

[¹ De forfaitaire en reële kostenvergoedingen mogen in hoofde van de vrijwilliger niet gecombineerd worden.

Een combinatie van de forfaitaire kostenvergoeding met een terugbetaling van de reële vervoerskosten is echter mogelijk voor maximaal 2000 kilometer per jaar per vrijwilliger.

Wat betreft het gebruik van de eigen wagen, worden de reële vervoerskosten vastgesteld overeenkomstig artikel 13 van het koninklijk besluit van 18 januari 1965 houdende de algemene regeling inzake reiskosten. De reële vervoerskosten door het gebruik van de eigen fiets, worden vastgesteld overeenkomstig artikel 6 van het koninklijk besluit van 20 april 1999 houdende toekenning van een vergoeding voor het gebruik van de fiets aan de personeelsleden van sommige overheidsdiensten. Het totaal uitgekeerd jaarlijks bedrag ter vergoeding van het gebruik van openbaar vervoer, de eigen wagen of fiets mag maximaal 2000 maal de kilometervergoeding bedoeld in artikel 13 van het koninklijk besluit van 18 januari 1965 houdende algemene regeling inzake reiskosten bedragen.]¹

(1) <W 2009-05-06/03, art. 62, 005; Inwerkingtreding : 29-05-2009>

Art. 11. Een activiteit kan niet als vrijwilligerswerk beschouwd worden indien één van de of alle in artikel 10 bedoelde grenzen overschreden worden en het in artikel 10, derde lid, bedoelde bewijs niet kan geleverd worden. De persoon die deze activiteit verricht kan in dat geval niet als vrijwilliger worden beschouwd.

Art. 12. De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, voor specifieke categorieën van

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

vrijwilligers, onder de door Hem bepaalde voorwaarden, de in artikel 10 bedoelde bedragen verhogen.

HOOFDSTUK VIII. - Uitkeringsgerechtigde vrijwilligers.

Afdeling I. - Werklozen.

Art. 13. Een uitkeringsgerechtigde werkloze kan met behoud van uitkeringen vrijwilligerswerk uitoefenen, op voorwaarde dat hij dit vooraf en schriftelijk aangeeft bij het werkloosheidsbureau van de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening.

De directeur van het werkloosheidsbureau kan de uitoefening van de activiteit met behoud van uitkeringen, verbieden, of slechts aanvaarden binnen bepaalde perken, indien hij aantoonst :

1° dat deze activiteit niet de kenmerken vertoont van vrijwilligerswerk als bedoeld in deze wet;

2° dat de activiteit, gezien de aard, de omvang en de frequentie ervan of gezien het kader waarin zij wordt uitgeoefend, niet of niet langer de kenmerken vertoont van een activiteit die in het verenigingsleven gewoonlijk door vrijwilligers wordt verricht;

3° dat de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt van de werkloze zou verminderen.

Indien binnen twee weken na de ontvangst van een volledige aangifte geen beslissing genomen is, wordt de uitoefening van de onbezoldigde activiteit met behoud van uitkeringen, geacht aanvaard te zijn. Een eventuele beslissing houdende een verbod of een beperking, genomen buiten deze termijn, heeft slechts gevolgen voor de toekomst, behalve indien de activiteit niet onbezoldigd was.

De Koning bepaalt :

1° de nadere regels voor de aangifteprocedure en voor de procedure die toepasselijk is indien de directeur de uitoefening van de activiteit met behoud van uitkeringen verbiedt;

2° onder welke voorwaarden de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening vrijstelling van aangifte van bepaalde activiteiten kan verlenen, inzonderheid indien in het algemeen kan worden vastgesteld dat de betreffende activiteiten beantwoorden aan de definitie van vrijwilligerswerk;

3° onder welke voorwaarden de afwezigheid van een voorafgaande aangifte niet leidt tot het verlies van uitkeringen.

Afdeling II. - Bruggepensioneerden.

Art. 14. De in artikel 13 bedoelde regeling geldt eveneens voor de bruggepensioneerden en de halftijds bruggepensioneerden, behoudens de afwijkingen die door de Koning vastgesteld zijn op grond van hun specifiek statuut.

Afdeling III. - Arbeidsongeschikten.

Art. 15. In artikel 100, § 1, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorgingen en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, wordt tussen het eerste en het tweede lid het volgende lid ingevoegd :

" Vrijwilligerswerk in de zin van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers wordt niet beschouwd als werkzaamheid, voor zover de adviserende geneesheer vaststelt dat deze activiteiten verenigbaar zijn met de algemene gezondheidstoestand van de betrokkene. "

Afdeling IV. - Leefloon.

Art. 16. Onder de voorwaarden en volgens de nadere regels die de Koning bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad bepaalt, zijn het verrichten van vrijwilligerswerk en het ontvangen van een in artikel 10 bedoelde vergoeding, verenigbaar met het recht op het leefloon.

Afdeling V. - Tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden.

Art. 17. Onder de voorwaarden en volgens de nadere regels die de Koning bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad bepaalt, zijn het verrichten van vrijwilligerswerk en het ontvangen van een in artikel 10 bedoelde vergoeding, verenigbaar met het recht op de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden.

Afdeling VI. - Gewaarborgd inkomen voor bejaarden.

Art. 18. <W 2005-12-27/31, art. 139, 002; Inwerkingtreding : 01-08-2006> Artikel 4, § 2, van de wet van 1 april 1969 tot instelling van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden, zoals gewijzigd bij het koninklijk besluit van 22

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

december 1969, bij de wet van 29 december 1990 en bij de wet van 20 juli 1991, wordt aangevuld als volgt :
" 9° de vergoedingen die ontvangen zijn in het kader van het vrijwilligerswerk als bedoeld in artikel 10 van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers ".

Afdeling VII. - Gezinsbijslagen.

Art. 19. In artikel 62 van de bij het koninklijk besluit van 19 december 1939 samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, vervangen bij de wet van 29 april 1996, wordt een § 6 ingevoegd, luidende :

" § 6. Voor de toepassing van deze wetten wordt vrijwilligerswerk in de zin van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers niet beschouwd als een winstgevende activiteit. De vergoedingen in de zin van artikel 10 van voormelde wet worden niet beschouwd als een inkomen, een winst, een brutoloon of een sociale uitkering, voorzover het vrijwilligerswerk zijn onbezoldigd karakter niet verliest overeenkomstig hetzelfde artikel van dezelfde wet. ".

Art. 20. In artikel 1 van de wet van 20 juli 1971 tot instelling van een gewaarborgde gezinsbijslag, zoals gewijzigd bij de wet van 8 augustus 1980, bij het koninklijk besluit nr. 242 van 31 december 1983 en bij de wetten van 20 juli 1991, 29 april 1996, 22 februari 1998, 25 januari 1999, 12 augustus 2000 en 24 december 2002, wordt, tussen het eerste en het tweede lid, het volgende lid ingevoegd :

" Wanneer het kind een vergoeding geniet als bedoeld in de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers, is dit geen beletsel voor de toekenning van gezinsbijslag. "

Art. 21. Onder de voorwaarden en volgens de nadere regels die de Koning bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad bepaalt, zijn het verrichten van vrijwilligerswerk en het ontvangen van een in artikel 10 bedoelde vergoeding, verenigbaar met het recht op de gewaarborgde gezinsbijslag.

HOOFDSTUK IX. - Slotbepalingen.

Art. 22. § 1. De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, aan organisaties die zowel werken met vrijwilligers als met personen die geen vrijwilliger zijn, met betrekking tot de bepalingen van deze wet bijkomende voorwaarden opleggen.

In de in het vorige lid bedoelde gevallen kan de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, het werken met vrijwilligers zoals bedoeld in deze wet afhankelijk maken van een voorafgaande machtiging van de minister die bevoegd is voor Sociale zaken.

§ 2. De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de wijze waarop nagegaan wordt of de activiteiten die door een vrijwilliger uitgeoefend worden, beantwoorden aan de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan.

§ 3. De Koning wijst de ambtenaren aan die ermee belast worden toe te zien op de naleving van de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan.

Art. 23. De Koning kan de bepalingen die door artikel 7 worden gewijzigd, opnieuw wijzigen, opheffen of aanvullen.

Art. 24. <W 2006-03-07/37, art. 2, 003; Inwerkingtreding : 01-02-2006> Deze wet treedt in werking op 1 augustus 2006 (, met uitzondering van de artikelen 5, 6 en 8bis, die in werking treden op 1 januari 2007). <W 2006-07-19/39, art. 11, 004 ; Inwerkingtreding : 01-08-2006>

Kondigen deze wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel zal worden bekleed en door het Belgisch Staatsblad zal worden bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, 3 juli 2005.

ALBERT

Van Koningswege :

De Minister van Sociale Zaken, en Volksgezondheid,

R. DEMOTTE

De Minister van Werk,

Mevr F. VANDEN BOSSCHE

Met 's Lands zegel gezegeld :

De Minister van Justitie,

Mevr. L. ONKELINX.

BIJLAGE 2: SAMENSTELLING VAN DE HRV

EFFECTIEVE FRANSTALIGE LEDEN

Le Secrétariat Général de l'Enseignement Catholique

Le Conseil de la Jeunesse d'Expression Française

L'Union Nationale des Mutualités Socialistes

La Fédération des Centres de Service Social

L'Association Interfédérale du Sport Francophone

L'Association des Centres culturels de la Communauté française de Belgique

Caritas

L'Alliance Nationale des Mutualités Chrétiennes

Les Amis de la Fagne

La Ligue des Familles

PLAATSVERVANGENDE FRANSTALIGE LEDEN

Présence et Action Culturelles

La Coordination des Associations de Seniors

La Croix Rouge de Belgique

L'Association des Maisons d'Accueil et des Services d'Aides aux Sans Abri

La Fédération Multisports Adaptés

Le Conseil de la Jeunesse Catholique

Le Centre d'Action Laïque

Inter-environnement Wallonie

L'Association pour le Volontariat

Le Centre National de coopération au Développement

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

EFFECTIEVE NEDERLANDSTALIGE LEDEN

Vlaams secretariaat Katholiek Onderwijs
Ouderen Overleg Komitee
Vlaams Welzijnsverbond
Vlaamse Sportfederatie
Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk
Rode Kruis Vlaanderen
Bond Zonder Naam
Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk
Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten
Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen

PLAATSVERVANGENDE NEDERLANDSTALIGE LEDEN

Vlaamse Jeugdraad
Vlaams Patiëntenplatform
Pluralistisch Overleg Welzijnswerk
Forum voor Amateurkunsten
Vlaamse Noord-Zuidbeweging 11.11.11
Vlaams-Nederlandse Imkersfederatie
Gezinsbond
Solidariteit voor het Gezin

EFFECTIEF DUITSTALIG LID

Landfrauenverband

PLAATSVERVANGEND DUITSTALIG LID

Rotes Kreuz

Activiteitenverslag van de Hoge Raad voor Vrijwilligers 2009

DESKUNDIGEN

Jacques DEFOURNY

Georges LIENARD/Michel DAVAGLE

Steven BOUCKAERT

Dominique VERTE

NIET-WETENSCHAPPELIJKE DESKUNDIGE

Raf DE ZUTTER

HOGHE RAAD VOOR VRIJWILLIGERS

Administratief Centrum Kruidtuin

Finance Tower

Kruidtuinlaan 50, bus 120

1000 Brussel

Tel. 02 528 64 68

Fax. 02 528 69 77

E-mail: christian.dekeyser@minsoc.fed.be

Website <http://www.socialsecurity.fgov.be>